

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

**Index scholarum quae, ..., in Universitate Fridericia
Guilelmia Rhenana ... publice privatimque habebuntur**

Universität <Bonn>

Bonnae, WS 1839/40(1839) - WS 1895/96(1895)[?]

SS 1895

urn:nbn:de:hbz:5:1-14994

Ab
1227
182

Index scholarum

SS 1895

4°

第 10 卷 第 2 号
1922 年 10 月

16,

INDEX SCHOLARVM

QVAE

SVMMIS AVSPICIIS

G V I L E L M I I I

IMPERATORIS REGIS AVGVSTISSIMI

IN VNIVERSITATE FRIDERICIA GVILELMIA RHENANA

PER MENSES AESTIVOS A. MDCCCXCV

A DIE XVII M. APRILIS

PVBlice PRIVATIMQVE HABEBVNTVR

16, 138

Inest

*de Gnomologiorum Graecorum historia atque origine
commentatio ab Antonio Elter scripta*

part. VIII

(de Aristobulo Iudaeo IV)

SS 1895

BONNAE

EX CAROLI GEORGI TYPOGRAPHEO ACADEMICO

INDEX SCHOLARUM

1773

STUDII ACADEMICI

G. V. I. E. M. I. II

IMPERATORIS REGIS AUGUSTISSIMI

IN UNIVERSITATE ERITURICA CYRILLICA BULGARICA

IN REGIA ACADEMIA A. M. D. C. C. C.

A. M. D. C. C. C.

IN REGIA ACADEMIA A. M. D. C. C. C.

Universitätsbibliothek
Bonn

273.5951

veru
dixi. a
ληρέως
quam
factam
ἐτέρων
νευμέν
s.) duo
bio eui
Aegypt
tum et
contort
δέ σε β
vein τὰ
τείν κα
τάστημ
τὴν σε
διασαφ
εἰκὴ κα
(cf. etie
Arati v
δεδείχθ
ait et τ
quoque
πρῶτον
φανερὰ
ποιημά
θεὸν ἀν
lere ὄν
ἐτέρως
γίγνeta
hoc loco
eundem
sit app
ὁμολογε
LXXII p
ροις οὐ
όσιας re
πᾶσα το
καὶ ἐγκ
steam E

RECTOR ET SENATVS

VNIVERSITATIS FRIDERICIAE GVILELMIAE RHENANAE

CIVIBVS

S.

verum ipsius Aristaeae vestigia Aristobulum secutum esse dixi. atque verbis διηρημέναις δὲ πρὸς Δημητρίου τοῦ Φαληρέως dum solo Demetrii nomine versionem significat quam paullo post per Ptolemaeum adiutante Demetrio factam esse dicit aperte epistolam Aristaeae respicit, ὅφ' ἐτέρων putaveris ex p. 308 (μέλλων τινὰ τῶν προσηρμηνευμένων ἐπισημειώσας ἐκ τοῦ νόμου προσιστορεῖν cf. s.) ducta esse, τῆς Περσῶν αὐτὴν ἐπικρατήσεως sine dubio eum admonuit Aristaeae locus de Iudaeis a Persis in Aegyptum deductis (cf. s.), neque minus imitatore stultum et ineptum, Graece balbutientem ipsa verba flexuosa et contorta declarant. ut paucis rem ostendam, παρακαλέσαι δὲ σε βούλομαι πρὸς τὸ φυσικῶς (cf. s. p. 209 i. p. 229) λαμβάνειν τὰς ἐκδοχὰς καὶ τὴν ἀρμόζουσαν ἔννοιαν περὶ θεοῦ κρατεῖν καὶ μὴ ἐκπίπτειν εἰς τὸ μυθώδες καὶ ἀνθρώπινον κατὰστημα ad Philometorem scribit Aristobulus 8 p. 376, διὸ τὴν σεμνότητα καὶ φυσικὴν διάνοιαν τοῦ νόμου προῆλθαι διασαφῆσαι σοι ad Philocratem Aristaeas p. 283, 12, καὶ οὐδὲν εἰκὴ κατατέτακται διὰ τῆς γραφῆς οὐδὲ μυθώδως p. 282, 27 (cf. etiam p. 309, 24 τὰ τῶν μυθολόγων βιβλία). seu quae Arati versibus subicit conferamus 13 p. 666: σαφῶς οἶμαι δεδειχθαι, ὅτι διὰ πάντων ἐστὶν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ (cf. p. 664 C) ait et τὴν θείαν δύναμιν usque praedicat, qua apud Aristeam quoque nihil frequentius cf. p. 277, 16 προὑπέδειξε γὰρ πάντων πρῶτον, ὅτι μόνος θεὸς ἐστὶ καὶ διὰ πάντων ἡ δύναμις αὐτοῦ πανερᾶ γίγνεται. ille paullo post περιαιροῦντες τὸν διὰ τῶν ποιημάτων Δία καὶ Ζῆνα, τὸ γὰρ τῆς διανοίας αὐτῶν ἐπὶ θεὸν ἀναπέμπεται, hic p. 256, 1 Iudaeos eundem deum colere ὃν καὶ πάντες, ἡμεῖς δὲ μάλιστα προσονομάζοντες ἐτέρως Ζῆνα καὶ Δία (ὅι' ὃν ζωοποιοῦνται τὰ πάντα καὶ γίγνεται quod Stoicorum est; ceterum Platonis Crat. p. 396 A hoc loco meminisse satis erit) — Aristobulo placebat Graecos eundem deum credere quem Iudaeos, quod quanto recentius sit apparet. quod ille addit πᾶσι γὰρ τοῖς φιλοσόφοις (!) ὁμολογεῖται, ὅτι δεῖ περὶ θεοῦ διαλήψεις ὁσίας ἔχειν, unus ex LXXII p. 294, 18 τὸ τιμᾶν τὸν θεὸν τοῦτο δ' ἐστὶν οὐ δύω τοῖς οὐδὲ θυσίαις ἀλλὰ ψυχῆς καθαρότητι καὶ διαλήψεως ὁσίας regi respondet. pergit ille ἡ δὲ τοῦ νόμου κατασκευὴ πᾶσα τοῦ καθ' ἡμᾶς περὶ εὐσεβείας τέτακται καὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας κτλ. ἀγαθῶν τῶν κατὰ ἀλήθειαν, apud Aristeam Eleazarus cuius orationem (cf. Eus. 8 p. 370 s. p. 207)

praecipue imitatus est p. 277, 12 διαστείλαμενος δὲ ἐστὶ τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ὁ πρῶτος νομοθέτης ἡμῶν καὶ διδάσκεις ἕκαστα περὶ τούτων... προὑπέδειξε γὰρ κτλ. (cf. s.). quantopere autem sermone ac stilo ab Aristaeae pendeat nunc persequi neque licet neque iam opus est. nam re quoque et proposito tam similes sunt inter se ut ipsum Aristeam Aristobulus aemulari videatur: postquam Aristaeas Graecus homo et regis legatus Philadelphum regem auctore Demetrio libros Mosaicos quos bibliothecae Alexandrinae insereret a spectatis Iudaeorum interpretibus omnium 'maxime autem philosophorum' plausu exceptis vertendos curavisse fratri narravit — Aristobulus Iudaeorum Alexandrinorum nobilissimus ac regis praeceptor, Peripateticus ipse philosophus librorum Philadelphi (σοῦ δὲ προγόνου) studio conversorum explanationem ad Ptolemaeum Philometorem mittit; post τὴν ἐρμηνείαν τοῦ θείου νόμου regis auspiciis factam quid magis consecraneum quam ut regi τὴν τῶν ἱερῶν νόμων ἐξηγήσιν missam esse fingerent? atque quoniam apud Aristeam (p. 277) Eleazarus τῶν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ περὶ τε βρωμάτων καὶ ποτῶν καὶ τῶν νομιζομένων ἀκαθάρτων εἶναι κινδάλων, quae maxime semper omnes offenderunt, rationem reddidit 'allegoricam' (cf. Eus. I. I.), Aristobulus de sabbatis et περὶ τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις φερομένων ὡς περὶ θεοῦ μελῶν quae Iudaeis obici posse videbantur explicare instituit et Graecos praesertim legis Mosaicae testes ab Aristaeae desideratos supplevit. neque haec dubitationem moverent si quis post Aristeam Philonis more libros sacros commentario instruxisset aut Iosephi exemplo antiquitatis testimonia contulisset, modo fraude abstinisset. qua nos decipi non patiemur, nam falsa aetati quam falsarius voluit non convenire videmus, quamquam non inscite eum 'Aristobuli' Alexandrini personam adsumpsisse concedemus. quid quod ipsum nomen Aristobuli ad Aristaeae exemplum aut inventum aut (ex Macc. I. I.) investigatum videtur? 'Aristeas enim ille audit ut est in codicibus sive 'Aristaeas ut scribitur Iosepho (ant. 12 c. 2 sqq., 'Aristeas acc. c. Ap. 2, 46) et Eusebio (pr. ev. 8, 349, 9, 453, cf. Schmidt p. 247; cf. 'Aristeas ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων ap. Alex. Polyh. Eus. 9, 430) — 'Aristoboulos alter dicitur, qui Aristaeae opus tam bene perfecisse videbatur ut qui rebus coniuncti essent etiam nomine consociarentur. Aristobulo

rursus Anatolius (s. p. 208) ἀμφοτέρων Ἀγαθοβούλων τῶν ἐπικλὴν διδασκάλων nomina substruxit et Aristobulum τὸν πᾶν inter LXX interpretes numeravit (ut Epicuri frater Aristobulus a Plutarcho Agathobulus appellatur cf. Usener ad Epic. p. 399. 401). sed ut haec iam mittamus, id maxime inter Aristeam interest et Aristobulum quod Aristeeas quidem fabulam vulgo creditam enarravit ac pia fraude si fraudem dicere licet exornavit, 'Aristobulus' fabulam apologetarum Christianorum aevo credi coeptam mendaciis atque fallaciis comprobare et cum Aristobuli nomen sibi arrogaret fraudem fraude firmare non dubitavit. —

Aristobulum Peripateticum q. v. qui longo intervallo secutus est Philo Alexandrinus Iudaeorum scriptorum longe celeberrimus, ἀνὴρ τὸ μὲν γένος ἀνέκαθεν Ἑβραῖος, τὸν δ' ἐπ' Ἀλεξανδρείας ἐν τέλει διαφανῶν οὐδενὸς χείρων, περὶ μὲν τὰ θεῖα καὶ πατρια μαθήματα ὅσον τε καὶ ὀπηλικὸν εἰσενήνεκται πόνον ἔργῳ πᾶσι δῆλος, καὶ περὶ τὰ φιλόσοφα δὲ καὶ ἐλευθέρια τῆς ἔξωθεν παιδείας οἷός τις ἦν οὐδὲν δεῖ λέγειν (Eus. hist. eccl. 2, 4). qui quoniam tantam cum Graecorum sapientia familiaritatem contraxit, prae ceteris dignus esse videtur qui cum illo conferatur. quamquam qui cum Aristobulo Philonem ita solent componere ut illum inter philosophiae Alexandrinae conditores fuisse, hunc illius vestigia pressisse et ab illo allegoricam legis interpretationem acceperisse contendunt, vereor ne levius rem egerint et neque philosophiae Iudaicae causas atque origines recte perspexisse neque Philonis de Graecorum sapientia opinionem attento animo perpenderit videantur. quid enim? postquam Aristobulus Platonem reliquosque Graecorum philosophos sua Mosi debere dixit atque Orpheo Homero aliis sacrae legis mentionem fraudulentè inserere licuit, quid Philonem de Graecorum doctrina iudicavisse expectabimus? quem tamen non et ipsum Graeca ex libris sacris derivare sed ad philosophiam Graecorum illa accommodare, biblica verba et exempla Graecorum sapientia imbuere atque inducere videmus. sed ut quae tunc ratio fuerit inter Iudaeos Alexandrinos et Graecorum litteras rectius percipiamus, de Philonis scriptis et Graecorum rerum studiis paullo uberius agendum est.

constat Philonem inde ab initio Graecorum litteris totum se dedisse ita ut quantum quidem Iudaeo liceret illorum argumenta amplecteretur et tamquam Graecus inter Graecos Graecis rationibus singulas quaestiones tractaret eas nimirum partes praecipue secutus quae Iudaicae religionis severitati commendari videbantur. atque quae huc pertinent Philonis scripta de providentia (cf. Wendland Philos. Schrift über die Vorsehung 1892 praes. p. 87), de libertate sapientis (q. o. p. l. cf. s. p. 87), de incorruptibilitate mundi (cf. Cumonti prolegom. ad edit. 1891), quamvis diversa sint a reliquis genuina tamen ea esse nunc omnes consentiunt ac ceteris antiquiora esse certis indicis

comprobatur (cf. i.). de fontibus quidquid iudicabimus, nam ex illius aevi more enchiridia eum adhibuisse consentaneum est (cf. i. ad Eus. praep. ev. l. xi), certe tanta eum Graecorum sapientiae admiratione captum esse videmus ut non solum Graeca nomina exempla argumenta quae par est afferat, sed Mosi libros quos tot deinde scriptis Graeca interpretatione commentatus est neglexisse videatur; velut in libro de aeternitate mundi 'quasi religionis suae oblitus ad omnes cuiuslibet sectae vel αἰρέσεως homines se convertens sola ratione argumentum suum demonstrare conatur' et cum 'reliquis liber totus Platonis Stoicorum Peripateticorum excerptis contextus sit et philosophorum duntaxat auctoritatem invocat' (ut Aristoteles quidem p. 222 B. ex Iudaei sententia εὐσεβῶς καὶ δόσιως de principiis rerum disseruisse dicatur), uno loco 'quasi mantissam Mosi Iudaeorum legislatoris opinionem adiungit' (Cumont p. II): p. 225 Platonici dogmatis patrem a quibusdam dicit haberi Hesiodum poetam (theog. 116), certe τὸ γενητὸν εἶναι τὸν κόσμον ἐναργέστατα παρ' Ἡσιόδῳ μεμνηνται. μακροῖς δὲ χρόνοις πρότερον ὁ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης Μωυσῆς γενητὸν καὶ ἀφθαρτον ἐφη τὸν κόσμον ἐν ἱεραῖς βίβλοις. εἰσὶ δὲ πέντε ὧν τὴν πρώτην ἐπέγραψε Γένεσιν, ἐν ᾗ ἀρχεται τὸν τρόπον τοῦτον. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς κτλ. (cf. de Abrah. in. ii p. 1); quae profecto non ita dicta sunt ut Philonis aetate libros sacros vulgo notos aut cum Graecorum libris dudum collatos fuisse aut Philonem cum Aristobulo eos Graecae sapientiae fontem habuisse facile credideris. ita vel Philo ubi non solis Iudaeis scribit, sed totus est in quaestionibus philosophorum Graecorum tractandis, similitudinem quidem aliquam quae Graecorum de mundi creatione sentiatis cum Geneseos exordio esse videbatur adnotat, sed Graecos illa quoquo modo cognita habuisse ne verbo quidem suspicatur. at quantam laudem Graecorum scientiae tribuat exemplo significat p. 270: ἔστι δ' οὐτε νέον τὸ λεγόμενον οὐτε ῥήμαθ' ἡμῶν ἀλλὰ παλαιὰ σοφῶν ἀνδρῶν, οἷς οὐδὲν ἀδιερεύνητον τῶν εἰς ἐπιστήμην ἀναγκαίων ἀπολείπεται.

sive de providentia libros comparamus, Graecos philosophos paene divinis laudibus eum extollere videmus, velut 2, 42 'magnus Plato' dicitur, 2, 48 (cf. 2, 39) laudantur 'Parmenides Empedocles Zeno Cleanthes alique divi homines ac velut verus quidam proprieque sacer coetus', neque poetarum qui in his rebus testes afferri solebant auctoritatem negat, sed (2, 40) 'si pervenit usque in orbem terrarum gloria Hesiodi et Homeri, in causa fuere sententiae sub rebus comprehensae' et quae in mythologia Graecorum blasphemiam videntur de diis includere, potius 'indicia sunt inclusae physiologiae', itaque poetae 'si regulas allegoriae aut sententiarum admittas' non accusandi sed laudandi 'utpote qui vere decenterque laudibus celebrarint divinitatem'. atque cum Graeca nomina, Graeca exempla stipata

invenia
doctrin
de ipsa
tonis d
Eus. l
git obv
fuisse
cum or
unde et
lator M
fuisse'.
velut a
petit u
commo
phorum
sive
ii p. 44
ἔχει με
2 p. 44
ἔξω θε
σοφία
rum se
Graecu
dearis.
compar
δυσβάσ
'Ιουδαί
(Gen. 1
aut 7
ἐλευθέ
λων ἀπ
θεῖν κ
μηνεν
'Ιουδαί
λόγους
exspati
8 p. 42
ὅπ' ἀρ
εἶναι τ
δὲ ὁ Ζ
'Ιουδαί
φοῖν, τ
ἴνα δο
vident
libello
omnem
Mosaic
inde co
Aristol
milia l
Graeco

dicabimus, esse consensum tanta eum videmus ut quae par- tis Graeca- tur; velut quae oblitus es se con- rare cona- rum Peri- rum dum- em p. 222 principii- sam Mosis ont p. II): icit haberi v eivai τὸν μακροῖς δὲ ἤς γενητόν εἰσὶ δὲ ρχεται τὸν de Abrah. ut Philonis urum libris otobulo eos ris. ita vel in quae- similitudi- i creatione notat, sed verbo qui- scientiae eόν τὸ λε- ὠν ἀνδρῶν, καίων ἀπο- ecos philo- emus, velut laudantur e divi ho- er coetus', ri solebant e in orbem e sententiae Graecorum indicia sunt s allegoriae d laudandi iunt divini- pla stipata

invenias, Mosis mentionem, scripturae verba atque Iudaicae doctrinae vestigia per totum librum quo cum Alexandro de ipsa providentia disputat frustra quaeres, nisi quod Platonis de mundi dissolutione et creatione sententiis (cf. i. ad Eus. 11, 557) eandem quam in libro de aetern. mundi subiungit obviam Mosis mentionem 1, 22: 'haec Plato a deo facta fuisse novit; et materiam per se ornatu carentem in mundo cum ornatu ipso prodidisse; hae enim erant primae causae unde etiam mundus fuit. quoniam etiam Iudaeorum legislator Moses aquam tenebras et chaos dixit ante mundum fuisse'. neque tamen unquam ut theologus a libris sacris velut ab antiquissimo vel unico veritatis fonte argumenta petit ut profanas opiniones aut futiles aut derivatas esse commonstret, sed 'argumentis a ratione (i. e. ex philosophorum libris) desumptis rem in primis persuadere conatur'.

sive respicis librum de libertate sapientis, statim ab initio II p. 444 τὸν τῶν Πυθαγορείων ἱερῶτατον θίασον αἰτ λόγος ἔχει μετὰ πολλῶν καὶ ἄλλων καλῶν καὶ τοῦτ' ἀναδιδάσκειν, 2 p. 447 ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν ἱερῶτατον Πλάτωνα φθόνος ἔξω θείου χοροῦ ἴσεται, θεϊοτάτον τε καὶ κοινωνικώτατον σοφία κτλ., quam ita praedicat et toto libro tanta Graecarum sententiarum et exemplorum ubertate depingit ut Graecum potius quam Iudaeum hominem audire tibi videaris. verum tamen etiam Iudaica nunc admittit ubi apte comparari posse videntur, velut 5 p. 449 Antisthenis dicto δυσβάστακτον εἶναι τὸν ἀστείον apponit verba: ὁ δὲ δὴ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης τὰς τοῦ σοφοῦ χεῖρας βαρείας εἰσάγει (Gen. 16, 9) διὰ συμβόλων τὰς πράξεις αἰνιττόμενος κτλ., aut 7 p. 452 νεανικώτερον δὲ (quam τοὺς φίλους τοῦ θεοῦ ἐλευθέρους εἶναι) ὁ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης προσυπερβάλων ἄτε γυμνῆς ὡς λόγος ἀσκητῆς φιλοσοφίας τὸν ἔρωτι θεῷ κατεσχημένον οὐκ ἔτ' ἀνθρώπον ἀλλὰ θεὸν ἀπετόλμησεν εἰπεῖν κτλ. (cf. 10 p. 456 καθάπερ καὶ ὁ σοφὸς τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης φησὶν . . . αἰνιττόμενος διὰ συμβόλων λόγους πράξεις κτλ.), quae sunt tamquam prima conamina exspatiandi et Iudaica Graecorum copiae admiscendi. ita 8 p. 454 de Zenonis sententia (ὁ δὲ Ζήνων εἰ καὶ τις ἄλλος ὑπ' ἀρετῆς ἀχθεῖς νεανικώτερον ἀποδείκνυσι περὶ τοῦ μὴ εἶναι τοῖς φαύλοις ἰσηγορίαν πρὸς ἀστέιους κτλ.) addit: εἴοικε δὲ ὁ Ζήνων ἀρύσασθαι τὸν λόγον ὥσπερ ἀπὸ τῆς πηγῆς τῆς Ἰουδαίων νομοθεσίας (Gen. 28, 1), ἐν ἣ δυοῖν ὄντοιν ἀδελφοῖν, τοῦ μὲν σῶφρονος τοῦ δὲ ἀκολάστου, ὁ πατὴρ εὐχεται ἵνα δουλεύσῃ τῇ ἀδελφῇ κτλ. quae quo clarius dicta esse videntur, eo magis cavendum est ne talibus verbis ex toto libello excerptis abutamur et Philonem Aristobuli modo omnem Graecorum sapientiam tamquam rivulos de fonte Mosaico dixisse aut si Zenonem re vera semel nescioquid inde cepisse statuit de Platone Homero Orpheo eum cum Aristobulo fecisse existimemus. nam eiusdem generis similia longe plura et graviora observanda atque universa Graecorum sapientia pertractanda et ad libros Mosaicos

exigenda erat, antequam Graecos imitatores fuisse aliqua cum probabilitate posset affirmari. quamquam qui res strenue inter se conferrent eos parum probabile est eo pervenisse ut cum Aristobulo Graecos Iudaeorum libros usurpavisse contenderent; neque Philo unquam eo processit, qui quamvis summam in Graecorum studiis operam posuerit tamen ut Iudaeorum fidei addictus suum cuique tribuit honorem. velut paullo post 11 p. 456 φρονίμων καὶ δικαίων καὶ ἀστείων ὀλίγος ἀριθμός· μάρτυς δὲ ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ βάρβαρος, ἐν τῇ μὲν γὰρ οἱ ἐτύμως προσονομασθέντες ἐπὶ σοφοί, κατὰ δὲ τὴν βάρβαρον in Persis magi, in Indis gymnosophistae, in Palaestinensibus Essaei quorum instituta fusius describit neque tamen per singula cum Graecis comparat.

sed quam longe etiam Philo absit ab illorum sententia qui Graeca ex scriptis Iudaeorum deduxerunt, etiam clarius ex omnibus illis libris cognoscitur quibus postea Mosis vitam atque praecepta enarrare atque explanare conatus est. quae cum scriberet quamquam philosophia Graeca adeo erat refertus ut Graecas rationes inscius Mosis inferret et Mosaica verba ad Graecorum sententias tacite accommodaret, tamen tantam similitudinem non repperit nec suae gentis amore eo abreptus est ut Graecos quibus ipse plurima debebat sua laude fraudaret. quid quod in vita Mosis, quam describendam sumpsit utpote plurimis incognitam οὐκ ἐθελήσαντων αὐτὸν μνήμης ἀειῶσαι τῶν παρ' Ἑλλήσι λογίων, 1, 5 p. 84 (cf. Clem. str. 1, 413) summum illum legislatorem et omnium hominum sapientissimum ab Aegyptiis quidem artes καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν didicisse narrat, τὴν δὲ ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν Ἑλλήνες ἐδίδασκον . . . ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ μεγάλαις δωρεαῖς μεταπεμφθέντες. sed ut ipse iudices quam diversam ab Aristobulo rationem Philo sequatur, vide quae scribit altero libro II p. 136: ὅτι δὲ αὐτὸς τε νομοθετῶν ἀριστος τῶν πανταχοῦ πάντων ὄσοι παρ' Ἑλλήσιν ἢ βαρβάροις ἐγένοντο (ne antiquissimum quidem eum dicit) καὶ οἱ νόμοι κάλλιστοι καὶ ὡς ἀληθῶς θεοὶ μηδὲν ὦν χρῆ παραλίποντες, ἐναργεστάτη πίστις ἦδε, quod reliqui semper mutantur, τὰ δὲ τούτου μόνου βέβαια, καθάπερ σφραγίδι φύσεως αὐτῆς σεσημασμένα μένει παγίως ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγράφη μέχρι νῦν . . . ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμασιώτερον ὡς εἴοικε τὸ μὴ μόνον Ἰουδαίους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους σχεδὸν ἅπαντας καὶ μάλιστα οἷς ἀρετῆς πλείων λόγος πρὸς τὴν ἀποδοχὴν αὐτῶν καὶ τιμὴν ὡσιώσθαι. σημείον δὲ, τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδεμία πόλις ἐστίν, ἢ τὰ ἐτέρας νόμιμα τιμᾶ . . . ἀλλ' οὐχ ὥδε τὰ ἡμέτερα ἔχει· πάντας γὰρ ἐπάγεται καὶ συνεπιστρέφει, βαρβάρους Ἑλληνας κτλ. ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα. τίς γὰρ τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἐβδόμην οὐκ ἐκτετμήκεν ἀνεσιν πόνων καὶ βροστώνων . . . τίς δὲ τὴν λεγομένην νηστείαν οὐ τέθηπε καὶ προσκυνεῖ; at libros quoque Mosaicos vulgo notos fuisse et a Graecis inspectos

esse aut sabbata Iudaeorum atque decalogum inde ab Orpheo et Homero ab omnibus Graecis commemorari, harum rerum etiam Philonis aetate vel acerrimis fidei Iudaicae propugnatoribus ne suspicio quidem oborta erat. immo quae ille deinceps refert de Graeca librorum sacrorum versione accipere: τὸ δὲ τῆς νομοθεσίας ἱεροπρεπὲς ὡς οὐ παρ' Ἰουδαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις τεθαύμασται ex ipsa versione quam maxime apparere dicit. nam τὸ παλαιὸν ἐγγράφησαν οἱ νόμοι γλῶσση Χαλδαϊκῇ καὶ μέχρι πολλοῦ διέμειναν ἐν ὁμοίῳ τὴν διάλεκτον οὐ μεταβάλλοντες, ἕως μὴπω τὸ κάλλος εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀνέφηναν αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνεχοῦς μελέτης καὶ ἀσκήσεως τῶν χρωμένων αἰσθησις ἐγένετο καὶ ἐτέροις, καὶ τὸ κλέος ἐφοῖτα πανταχόσε (cf. I, 1 p. 80). . . δεινὸν ἡγήσασθαι τινες, εἰ οἱ νόμοι παρὰ τῷ ἡμίσει τμήματι τοῦ ἀνθρώπου γένους ἐξετάσθησονται μόνῳ τῷ βαρβαρικῷ, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν εἰς ἅπαν ἀμοιρήσει, πρὸς ἐρμηνείαν τὴν τούτων ἐτράποντο, atque Ptolemaeus quidem 'Philadelphus' Ζῆλον καὶ πόθον λαβὼν τῆς νομοθεσίας ἡμῶν εἰς Ἑλλάδα γλῶτταν τὴν Χαλδαϊκὴν μεθαμύζεσθαι διανοεῖτο κτλ. versionem ante Philadelphum et Demetrium factam aut furtim antea a nonnullis scriptoribus Graecorum libros sacros aditos esse prorsus ignorat.

item in reliquis libris omnibus Philo quamvis Iudaeorum instituta Graecis assimilaverit tamen nunquam in similitudine offendit ut Graecis utatur tamquam furibus aut imitatoribus. sapientiam passim ita laudat ut Graecam Iudaicamve ne distinguat quidem, poetarum ac philosophorum sententiis aequae delectatur neque eos sicubi cum Mose componit illi subicit, cf. conf. ling. p. 405 ὁ μέγιστος καὶ δοκιμώτατος τῶν ποιητῶν Ὁμηρος, qu. in Gen. p. 245 A. 'severus ille et sufficiens in scientia Homerus', migr. Abr. p. 456 τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ παρὰ τοῖς ἀρίστοις φιλοσοφῆσαι βδόμενον τέλος τὸ ἀκολουθῶν τῇ φύσει Ζῆν, de Abr. II p. 3 ἐν ἀριθμοῖς δὲ ἡ τετράς τετιμῆται παρὰ τε τοῖς ἄλλοις φιλοσόφοις . . . καὶ μάλιστα παρὰ Μωυσεὶ τῷ πανσόφῳ. nequedum antiquitati Iudaeorum quam postea tantopere praedicarunt ipse magnam vim tribuisse videtur, nam 'veteres' quos dicit Graeci sunt et cum in libris homileticis q. d. Graecorum nominibus rarius utatur 'veterum' nomine eos solet designare, cf. q. det. pot. ins. p. 204 ἀρχὴ δὲ ὡς ἔφη τις τῶν πάλαι τοῦ παντός ἡμῶν μέρος (Hes. op. 40 cf. Plat. leg. 6 p. 753 E) cf. q. rer. div. her. p. 489 agrie. p. 319 (ὡς ὁ τῶν παλαιῶν λόγος), ebr. p. 380 καθὰ καὶ τῶν παλαιῶν τις ἐμαρτύρησεν εἰπὼν (Hes. op. 287), q. deus immut. p. 294 (plantat. p. 339) τῶν παλαιῶν τίνα λόγος ἔχει θεασάμενον ἐσταλμένην πολυτελὴ πομπὴν εἰπεῖν (Soocr.), plant. p. 341 καὶ τίνα τῶν παλαιῶν λόγος ἔχει θαυμάζομενον ἐπὶ σοφίᾳ εἰκότως φάναι θαυμάζεσθαι, μόνον γὰρ εἰδέναι ὅτι οὐδὲν οἶδεν (Soocr.), de mut. nom. p. 589 διὸ καὶ τῶν πάλαι τινὲς ἀγρῶ τὸν κατὰ φιλοσοφίαν ἀπεικάσαντες λόγον (Stoici), poster. Caini p. 232

ἀσεβοῦς δόξα, μέτρον εἶναι πάντων χρημάτων τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, ἡ καὶ τῶν παλαιῶν τίνα σοφιστῶν ὄνομα Πρωταγόραν φησὶ χρῆσασθαι, orific. p. 5 ὅπερ καὶ τῶν ἀρχαίων εἰπέ τις (Plat. Tim. p. 29 E, atque ita saepius ὡς εἰπέ τις cf. Bernays adn. ad incorr. p. 244, 1 in Abh. Ak. Wissensch. Berlin 1882, Siegfried I. i. l. p. 323), sed maxime omnium profug. p. 555 τοῦτο τις καὶ τῶν ἐπὶ σοφίᾳ θαυμασθέντων ἀνὴρ δόκιμος ἐφώνησε μεγαλειότερον ἐν Θεαιτήτῳ φάσκων (p. 176 A cf. i. ad Hippol. philos.). 'ἀλλ' οὐτ' ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατόν . . . φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῶν κατὰ τὸ δυνατόν κτλ., p. 558 παγκάλως τις τῶν πάλαι σοφῶν εἰς τὸ αὐτὸ τοῦτο συνδράμῳν ἐθάρρησεν εἰπεῖν ὅτι θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀδικος κτλ. (Plat. Theaet. p. 176 C). similiter ὁ παλαιὸς λόγος e. g. ebr. p. 358 ὡς περ γὰρ ἡδονὴν καὶ ἀλγηδὸνα φύσει μαχομένας, ὡς ὁ παλαιὸς λόγος (Plat. Phaed. p. 60 B) εἰς μίαν κορυφὴν συνάψας ὁ θεός, confus. ling. p. 433 ἡ μίξις, ὡς περ ὁ παλαιὸς λόγος (Stoicorum) καὶ κράσις, q. rer. div. her. p. 514 πέμπτη γὰρ ὡς ὁ τῶν ἀρχαίων λόγος ἐστὶν τις οὐσία κυκλοφορητικὴ ἐξ ἧς οἱ τε ἀστέρες καὶ ὁ σύμπας οὐρανὸς ἔδοξε γεγενῆσθαι, plant. p. 332 (de mundo II p. 605) ἀνθρώπος φυτὸν οὐκ ἐπίγειον ἀλλ' οὐράνιον ὡς ὁ παλαιὸς λόγος ὑπάρχων, carit. II p. 403 τίκεται γὰρ κόρος ὕβριν ὡς ὁ τῶν παλαιῶν λόγος (Theogn. 153), vi. Mos. II p. 125 πίστις γὰρ ὡς ὁ παλαιὸς λόγος τῶν ἀδελφῶν τὰ ἐμφανῆ, plant. p. 355 μετέχουσι δὲ τοῦ νῆφειν ὡς ὁ τῶν προτέρων λόγος ἀγαθοὶ τε καὶ φαῦλοι, aut plant. p. 348 παλαιὸς γοῦν ἔδεται λόγος ὑπὸ μὲν σοφῶν εὐρεθείς, μνήμη δὲ οἷα φιλεῖ κατὰ διαδοχὰς παραδοθεὶς τοῖς μετ' ἔπειτα οὐδὲ τὰς παιδείας ἀεὶ λίκνους ἡμετέρας παρήλθεν ἀκοάς· ἡνίκα τὸν σύμπαντα κόσμον ὁ ποιητὴς ἐτελεσφόρησεν κτλ. (de Musarum ex Mneme vel Mnemosyne creatione), quod quidem Philo minime 'verbum' Mosis esse voluit ut Aristobulo Platonis verba ὡς ὁ παλαιὸς λόγος interpretari placuit, cum non viva ut Philo Platonis et veterum scriptorum lectione uteretur sed eclogis longo Christianorum usu tritis deciperetur.

quae cum ita sint, quid sibi velint pauca illa quibus tamen Philo Graecorum imitationem significare videtur, quibusque ducti Aristobuli eum sententiae subscripsisse solent contendere, dubium esse nequit. velut q. rer. div. her. p. 503 οὐ τοῦτ' ἐστὶν ὃ φασιν Ἕλληνες τὸν μέγαν καὶ ἀοίδιμον παρ' αὐτοῖς Ἡράκλειτον κεφάλαιον τῆς αὐτοῦ προσησάμενον φιλοσοφίας αὐχεῖν ὡς ἐφ' εὐρέσει καινῇ; παλαιὸν γὰρ εὖρεμα Μωυσέως ἐστὶ τὸ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὰ ἐναντία τμημάτων λόγον ἔχοντα ἀποτελεῖσθαι καθάπερ οὖν παρεδείχθη, sed in quaestione in Genesin quae Graece perierunt versionis Armeniacae reliquiis eadem de re nunc legitur p. 178 A.: 'hinc Heraclitus libros conscripsit de natura a theologo nostro mutuatus sententias de contrariis additis immensis iisque laboriosis argumentis'. item leg. alleg. I extr. p. 65 εὐ καὶ ὁ Ἡράκλειτος κατὰ τοῦτο Μωυσέως ἀκολουθήσας τῷ δόγματι· φησὶ γάρ (fr. 67)· Ζῶμεν

τὸν ἐκεῖ
νὺν μὲν
eorum
οἷς φη
sed qua
furtim
eorum
notans
tribuas
gradieb
accipien
veniente
mittere
orates
creator
(de cong
tone Eu
νὺν θαυ
ἀπάθεια
σοφοῦ
τὸν ἀστ
sive de
νομοθετ
σηλῶν
fere sum
nem tal
plura eu
tis quib
ac sine
protulit
Iudaicis
universa
dere ne
sensum
iam l
doctrina
tia quan
infra tr
rit et a
fuisse vi
simul ef
xandrin
sacros l
terprete
gruentia
Mosen
mum et
fuisse p
δσα ἐν
nonne s
quomod

τὸν ἀνθρώ-
 ὄνομα Πρω-
 τῶν ἀρχαίων
 ὡς εἶπε τις
 Wissensch.
 time omnium
 τυμασθέντων
 γτφ φάσκων
 θαι τὰ κακὰ
 ν κτλ., p. 558
 ὑτο συνδρα-
 ᾱδικος κτλ.
 ρος e. g. ebr.
 χομένας, ὡς
 αν κορυφήν
 ὡς περ ὁ πα-
 her. p. 514
 ὡς κυκλο-
 ὡς ὁρατὸς ἔδοξε
) ἀνθρώπος
 λόγος ὑπάρ-
 ὁ τῶν πα-
 σις γὰρ ὡς
 p. 355 μετ-
 ὁ γος ἀγαθοί
 ἔδεται λόγος
 τὰ διαδοχὰς
 αἱ λήχνους
 τὰ κόσμον ὁ
 Mneme vel
 ne 'verbum'
 ὁ παλαιός
 ilo Platonis
 logis longo

illa quibus
 re videtur,
 ubi scripsisse
 q. rer. div.
 v μέγαν καὶ
 αὐτοῦ προ-
 καινῇ; πα-
 ὁ τὰ ἐναντία
 οὖν παρε-
 graece perie-
 re nunc le-
 ipsit de na-
 e contrariis
 . item leg.
 τοῦτο Μωυ-
 67)· ζῶμεν

τὸν ἐκείνων θάνατον, τεθνήκαμεν δὲ τὸν ἐκείνων βίον, ὡς
 νῦν μὲν κτλ. (verbis scilicet paullo superioribus admonitus
 eorum quae scripserat de incorr. p. 261 εὐ καὶ ὁ Ἡράκλ. ἐν
 οἷς φησι [fr. 68]· ψυχῇσι θάνατος κτλ. cf. Cumont p. XXIII),
 sed quaest. in Gen. p. 360 'qua de re etiam Heraclitus
 furtim a Mose dempta lege et sententia dixit: vivimus
 eorum morte et mortui sumus eorum vita, sub aenigmate
 notans' sqq. ita res paullatim crescit eundo ut cui talia
 tribuas nescias. sic p. 260 ('quare Abraham una cum eis
 gradiebatur' Gen. 18, 16) 'unde et poeta ut mihi videtur
 accipiens opportune dixit (Hom. o. 74): oportet hospitem
 venientem amore prosequi, volentem autem discedere di-
 mittere' sqq., p. 83 (de Gen. 6, 16) 'etenim optime ut So-
 crates ait sive a Mose edoctus sive ex rebus ipsis motus
 creator a sensibus retrovertit exitum meatumque rivorum'
 (de congruentia explicanda dubitans similiter atque in Pla-
 tone Euseb. i. pr. ev. 11, 523). porro mutat. nom. p. 603 ἔτι
 νῦν θαυμάζομεν τῶν φιλοσόφων τοὺς λέγοντας τὴν ἀρετὴν
 ἀπάθειαν εἶναι; ἰδοὺ γὰρ Μωυσῆς χορηγὸς ἀνέυρηται τοῦ
 σοφοῦ τοῦτου δόγματος χαίροντα καὶ γελῶντα παραγὰν
 τὸν ἀστείον cf. de somn. p. 691, de poster. Caini p. 251,
 sive de iudice II p. 345 διὸ καὶ τῶν παρ' Ἑλλήσιν ἔνιοι
 νομοθετῶν μεταγράψαντες ἐκ τῶν ἱερωτάτων Μωυσέως
 στηλῶν εὐ διατάξασθαι δοκοῦσι μὴ μαρτυρεῖν ἀκοήν. haec
 fere sunt quae in tot Philonis libris repperi. atque Philo-
 nem tales similitudines adnotavisse facile intellegimus, sed
 plura eum non investigavisse et tam singularia de institutis
 quibusdam aut dictis vulgaribus ὡς ἐν παρέρῳ tantum
 ac sine vanitate suae nationis gloriam omni modo iactanti
 protulisse miramur; quae sicubi animum offendeant ut cum
 Iudaicis mire concordantia et ipse vix aliter notare potuit.
 universam autem Graecorum sapientiam a libris sacris pen-
 dere neque verbo unquam indicavit neque quomodo consen-
 sument explicaret inquisivit.

iam haec si computamus Philonis de Graecorum litteris
 doctrinam apparet tam diversam esse ab Aristobuli senten-
 tia quam cognovimus et inventis Orphicis reliquisque quae
 infra tractabimus, ut uter prior fuerit iam nemo dubitave-
 rit et ad eam rem demonstrandam tot exemplis vix opus
 fuisse videatur. sed dum Aristobulum fraudis convincimus, id
 simul efficitur ut de Philonis ingenio ac philosophiae Ale-
 xandrinae initis rectius iudicare queamus. nam Philo cum
 sacros libros quos Graece tantum versos legit, per LXX in-
 terpres divinitus inspiratos mira etiam verborum con-
 gruentia (cf. vi. Mos. II p. 140) redditos esse crederet atque
 Mosen omnium quotquot fuerunt legislatorum sapientissim-
 um et ipsius divinae legis interpretem (cf. vi. Mos. in.)
 fuisse persuasum haberet (cf. p. 163 ὡς πάντα εἰσι χρησμοὶ
 ὅσα ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγράφονται χρησθέντες δι' αὐτοῦ),
 nonne sequi videbatur Graecos quidquid profecerant inde
 quomodocunque accepisse? verum tamen id ipsum ille non-

dum in quaestionem vocavit neque contra temporis ratio-
 nem his studiis Aristobuli sive credulitatem sive impuden-
 tiam intrudere licebit. immo Philo postquam Graecorum
 philosophiae tantam operam dedit, cum Graeca disciplina
 instructus suae deinde gentis monumenta pertractaret, res
 ita inter se coniunxit paullatim et confudit, ut biblicis
 saepe verbis et exemplis Graeca placita profiteretur. sane
 Mosen reliquis omnibus anteponebat (cf. opific. in.), philoso-
 phos omnes de rerum natura errare, σαφὴς δὲ πίστις αἱ
 διαφωνίαι (fr. p. 654 cf. Zeller 3, 2, 410²) scepticos secutus ait,
 profanorum ἀγνοίαν et πλάνην incusat (cf. Zeller p. 346),
 superstitionem sophistarum ac mythographorum heuremata
 dicit Iudaeorumque vitam opponit (cf. e. g. vit. contempl. in.),
 sed singula inter se comparare, quae ratio inter Graeca et
 Mosaica intercedat explicare, Graecos quanto recentiores et
 inferiores sint illis docere, unde sua acceperint aut bona
 aut mala fide demonstrare non noluit sed ne in mentem
 quidem venit. nam ubi primum talia coniunguntur et coa-
 lescent, is qui novam doctrinam profert se diversa sequi et
 parum sibi constare nunquam dubitabit. postea demum cum
 Graeci et 'barbari' invicem se impugnarent et pagana novae
 religioni ne confunderentur opponerent, quae modo ipsos
 Graecia docuit ab iis tamquam sua repetere coeperunt et
 quae adversarii negabant etiam fraude demonstrare co-
 nati sunt. neque vero Philo cum illa non disceptet, unam
 dicit Graecis atque barbaris esse veritatem et qua ratione
 distributa sit clarius exponit (cf. e. g. iustit. II p. 361) aut
 unam omnibus sapientibus datam religionem, quamquam
 Graeca multa admittit a fide Mosaica aliena (cf. Zeller p. 346),
 aut in libro 'de monarchia' 'Iustini' more modoque ex te-
 stimoniis quae undique colligi poterant Graecos quoque
 unum quem Iudaei colebant deum credere (cf. Aristeam
 s. p. 217) probavit. talia igitur a Philonis ingenio aliena, qui
 quo erat accensus Graecae sapientiae studio tunc primum
 Iudaeis cognitae, nondum tantum inter Graecos et legem
 Mosaicam interesse intellexit ut qui extra legem essent aut
 a veritate prorsus abessent aut quidquid veritatis assecuti
 essent aliqua via sive per daemones sive per rationem om-
 nibus hominibus insitam sive etiam imitatione ac fraude
 ab illis utpote vetustioribus accepissent. postea haec om-
 nia, quorum agmen claudit Aristobulus, inventa sunt.

etenim Aristobulum Iudaeum Alexandrinum ecquis homo
 sanus etiamnunc Philonem Iudaeum Alexandrinum ante-
 cessisse et tamquam huic praecursorem fuisse iudicabit?
 certe hoc si recte statuerent atque id genus litterarum
 quod Aristobuli nomine fertur iam tum floruisse, apud
 Philonem similis doctrinae vestigia non deessent, neque si
 Aristobuli scripta novisset eiusmodi exempla quibus Mosai-
 cae leges ab ipsis Graecis summis laudibus efferri videbantur
 praetermisisset. an cum Valckenaerio Iudaeo quidem Philoni
 'absurdum videri debuisse Aristobuli de Pythagora et Pla-

tone sententiam, fraudem autem displicere vehementer' et eundem Aristobulum Philometori et viris doctis Alexandrinis fucum fecisse existimabimus? aut si Philo ea sive ignoravit sive sprexit, quo modo libros per saeculorum oblivionem servatos esse et cum Iudaeos Christianosque latuissent ad Clementem repente et Eusebium pervenisse explicabis? sed fac Philonem fugisse quae iam duobus fere saeculis ante Aristobulus (Physcone alumno nimirum aliquanto superior) credulo regi demonstravisse videbatur, quid sequitur? si meministi quae de interpolatorum serie atque numero exposuimus (s. p. 177) quorum ultimus fuit Aristobulus, vel adeo paenultimus si deceptus fuit non ipse falsarius, nonne consectaneum videtur ut ad similem conclusionem procederentur iam ante Philometoris aetatem per multa saecula apud Iudaeos Alexandrinos Graeca studia viguisse ita ut ultra Philadelphi et LXX interpretum tempora facile deducaris? nonne eum qui Platonem Pythagoram poetas antiquissimos libros Mosis imitatos esse per fraudem arguit, si idem fuit qui studet fuisse videri, quique ipse philosophus Peripateticus fuisse perhibetur, etiam accuratius quam postea Philo non Peripateticus sed vere philosophus, Graecis illis scriptoribus operam dedisse par est, eidem autem rursus alios viam fecisse qui Philonis more primum Graecis litteris initiari et illorum prisca inventa cum suis traditionibus coniungere et conciliare studerent? itaque aut Aristobuli liber falsus aut gemellus quidam Philo ante Aristobulum vixisse censendus est.

iam vero si cui quae pluribus exposui tam manifesta videntur et perspicua, ut Aristobuli commenta non solum a Philone aliena sed ne illo quidem vetustiora esse posse iam nemo sit negaturus, reliquum est ut Aristobulum quem tamen omnes inter philosophiae Alexandrinae conditores collocare solent loco moveamus et expellamus tandem eiciamusque, post 'Iustinum' totum cum falsario opusculum relegemus, sublato Aristobulo philosophiae Alexandrinorum Iudaeorum initia atque originem rectius constituamus quam qui a falsario exordiri pergant. nam neque fictis versibus quibus Graeca Iudaeis inferiora esse probarent ante Philonem locus est, neque allegoricam legis Moisaicae interpretationem qua Philo excellit ab Aristobulo auctore qui nullus ante Philonem fuit repetere licet. quae de re cum multi scripserint (cf. Siegfried Philo v. Al. als Ausleger des A. T. 1875 Zeller 3, 2, 242 Schürer 2, 867, ac fusius quidem sed omnibus quos novi rectius Georgii Zeitschr. f. d. histor. Theol. 1899 impr. 4 p. 61), vereor tamen ut quaestio illa omnium gravissima 'über die Bildungsgrundlagen der philonischen Schriftauslegung und Philosophie' ad finem perducta sit. atque si Graeca Philonis studia quae fuerint recte explanavimus, Philonis aetate nova illa disciplina, cuius quanta pars fuerit in conformanda doctrina Christiana nemo nescit, haud multo putanda est

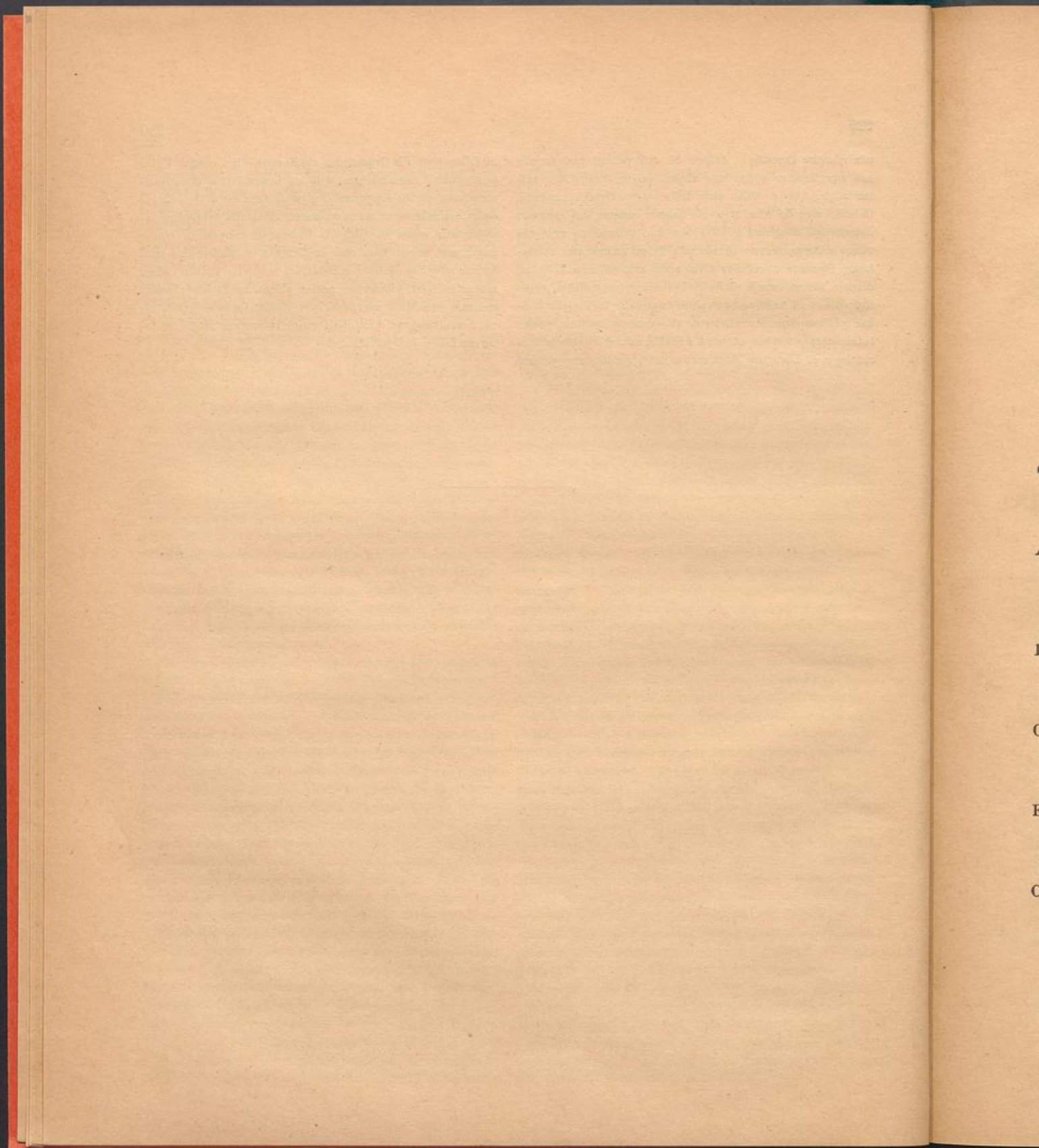
antiquior et insigni ipsius Philonis merito creata et exulta. nam in ipsis Philonis operibus a primis Graecae lectionis studiis ad theologiam Mosaicam summis philosophorum Graecorum rationibus illustrandam tamquam gradatim rem procedere observavimus. qui cum nova Graecorum scientia institutus sacros Iudaeorum libros legeret atque interpretaretur, fieri non potuit quin in dies magis Graecis coloribus illa induceret, unde dum vetera ac recentia crescerent sponte natum est illud symbolicum philosophandi genus quod Stoicorum allegoriam quam Philonem prae ceteris secutum esse dicunt longe excedit: σχεδὸν γὰρ τὰ πάντα ἢ τὰ πλείστα τῆς νομοθεσίας ἀλληγορεῖται (de Ios. II p. 46), ut postea cum Clemens Origenes Eusebius Graecorum scientiam cum religione Christiana conciliare conarentur symbolica atque mystica interpretandi ratio etiam magis effloruit; tunc Philo quoque summo in honore esse coepit, ἐξ οὗ οἶμαι καὶ πᾶς ὁ ἀλληγορικός τῆς γραφῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λόγος ἀρχὴν ἔσχεν εἰσερῆναι (Phot. bibl. 105).

sane iam ante Philonem, inde ab illo tempore quo Graecorum lingua uti didicerunt, Graecas litteras ad Iudaeorum Alexandrinorum praesertim ingenia conformanda nonnihil contulisse apparet. ita LXX interpretes ad Graecorum mentem sese aliquantum accommodavisse constat, quorum versio postea in omnium usu fuit; Graeci deinde σεβόμενοι et προσήλυτοι quin multa attulerint haud dubium est. mox ad Graecorum exemplum scriptores ab Alexandro Polybiostore excerpti res Iudaeorum Graece narraverunt (cf. s. p. 211), poetae Philo epicus urbem Hierosolyma Theodotus Sichem Ezechiel tragicus Exodum descripserunt, Aristaeas versionis historiam tradidit, fabulosa fabulosae gentis novorum studiorum rudimenta. neque in theologia Philo omnia ab ipsis Graecis accepit aut exemplis caruit, nam multi fuerunt ante Philonem et antequam Graecis litteris studerent sacrorum librorum interpretes, quos ipse consuluit et saepius impugnabat, cum alii (cf. Zeller p. 265 Siegfried p. 146, de legis praescriptis cf. B. Ritter Philo und die Halacha 1879, de libris 'homileticis' Freudenthal Fl. Iosephus üb. die Herrschaft der Vernunft p. 7), tum Essaei qui ἐντυγχάνοντες τοῖς ἱεροῖς γράμμασι φιλοσοφοῦσι τὴν πατριὸν φιλοσοφίαν ἀλληγοροῦντες, ἐπειδὴ σύμβολα τὰ τῆς ῥητῆς ἐρμηνείας νομίζουσι φύσεως ἀποκεκρυμμένης ἐν ὑπονοίαις δηλουμένης. ἔστι δὲ αὐτοῖς καὶ συγγράμματα παλαιῶν ἀνδρῶν οἱ τῆς αἰρέσεως ἀρχηγέται γενόμενοι πολλὰ μνημεία τῆς ἀλληγορουμένης ἰδέας ἀπέλιπον (vit. cont. II p. 475 cf. 483 coll. migr. Abr. p. 450, Zeller p. 294). ita e. g. de circumcis. II p. 211 τὰυτὰ μὲν οὖν εἰς ἀκοὰς ἦλθε τὰς ἡμετέρας ἀρχαιο-λογούμενα παρὰ θεσπεσίοις ἀνδράσιν οἱ τὰ Μωυσέως οὐ παρέργως διηρμήνευσαν (sc. νόσου ἀπαλλαγὴν, σώματος καθάρτητα, τὴν πρὸς καρδίαν ὁμοιότητα, τὴν πρὸς πολυτομίαν κατασκευὴν). ἐγὼ δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ σύμβολον ἡγοῦμαι τὴν περιτομὴν δυοῖν τοῖν ἀναγκασιτάτοις ἐνός

creata et ex-
imis Graecae
mis philoso-
amquam gra-
nova Graeco-
legeret atque
magis Graecis
recentia con-
philosophandi
nem prae ce-
edōn γὰρ τὰ
εἴται (de Ios.
ebius Graeco-
iare conaren-
tio etiam ma-
nore esse coe-
γραφῆς ἐν τῇ
ot. bibl. 105).
e quo Graeco-
ad Iudaeorum
anda nonnihil
aeorum men-
quorum ver-
e σεβόμενοι et
um est. mox
andro Polybi-
t (cf. s. p. 211),
odotus Sichem
ateas versionis
novorum stu-
omnia ab ipsis
ti fuerunt ante
rent sacrorum
saepius impu-
146, de legis
acha 1879, de
üb. die Herr-
ἐντυγχάνοντες
ον φιλοσοφίαν
ἐρμηνείας νο-
ς δηλουμένης.
ινδρῶν οἱ τῆς
α τῆς ἀλληγο-
cf. 483 coll.
e circumcis. II
ετέρας ἀρχαιο-
Μωυσέως οὐ
ν, σώματος κα-
πρός πολυγο-
οις καὶ σύμβο-
αιοτάτοι· ἐνός

μὲν ἡδονῶν ἐκτομῆς . . ἐτέρου δὲ τοῦ γινῶναι τινα ἑαυτὸν
καὶ τὴν βαρεῖαν νόσον τὴν οἷσιν ψυχῆς ἀπώσασθαι κτλ.
(cf. migr. Abr. p. 450), quae Iudaei sunt Graeca sapientia
imbuti. sive de Abr. II p. 15 ἤκουσα μέντοι καὶ φυσικῶν
ἀνδρῶν (cf. Siegfried p. 197) οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τὰ περὶ τὸν
τόπον ἀλληγορούντων οἱ τὸν μὲν ἄνδρα (Abraham) συμβο-
λικῶς ἔφασκον σπουδαῖον εἶναι νοῦν κτλ. (cf. s. p. 159), al.
diversa tamen omnia ab Aristobuli allegoriis rudibus atque
insipidis et ad Aristae exemplum expressis. verum qui Grae-
cae philosophiae ita studeret ut quantum quidem posset
totam amplecteretur et nova scientia auctus novam conde-
ret legis et librorum Mosaicorum interpretationem, primus

ni fallor post illa Graecorum studiorum initia exstitit Philo
philosophus Alexandrinus, qui ut humaniorem doctrinam
scripturae verbis supponeret, ultro factum est ut Graecis Iu-
daica assimilaret et accommodaret. hinc illa symbolica in-
terpretatio quam ab allegoria Stoicorum simpliciter trans-
latam esse nego; nam etsi ex Graecorum philosophis eum
Stoicis plurima debere constat, si a Stoicis tantum illam
mutuatus esset, Homerum potius allegoriae Stoicae funda-
mentum cum Mose comparavisset itaque fortasse paulatim
eo devenissent ut Aristobuli more Homerum Mosis secta-
torem fuisse iudicarent.

SCHOLAE

SECUNDVM ORDINES DISCRIPTAE

I. ORDINIS THEOLOGORVM EVANGELICORVM

a. PROFESSORES ORDINARIJ

- GVILELMVS LVDOVICVS KRAFFT** Dr. *Publice* I) Historiam ecclesiae romano-catholicae a concilii Tridentini temporibus usque ad Vaticanum enarrabit bis d. Sat. h. IX et X. *Privatim* II) Historiae ecclesiasticae partem alteram a Caroli M. temporibus usque ad reformationem tradet quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X.
- ADOLFVS HERMANNVS HENRICVS KAMPHAVSEN** Dr. *Publice* I) De prophetismo Israelitico disseret bis d. Lun. et Iov. h. VIII. *Privatim* II) Genesin explicabit ter d. Mart. Merc. Ven. h. VIII. III) Exercitationes Hebraicas instituet ter d. Lun. Mart. Iov. h. IX. *Privatissime et gratis* IV) Seminarii regii exercitationes ad Vet. Test. spectantes moderari perget d. Mart. h. VI et VII.
- FRIDERICVS ANTONIVS AEMILIVS SIEFFERT** Dr. *Publice* I) Seminarii regii exercitationes systematicas moderabitur semel d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II) Epistolam ad Hebraeos datam interpretabitur quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI. III) Symbolicen docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.
- CAROLVS EDVARDVS GRAFE** Dr. *Publice* I) Exercitia seminarii regii Novum Testamentum spectantia moderari perget semel d. Lun. h. VI et VII. *Privatim* II) Evangelium Matthaei interpretabitur quinquies h. XI. III) Novi Testamenti theologiam explicabit quinquies h. XII.
- EVGENIVS FRIDERICVS FERDINANDVS SACHSSE** Dr. *Privatim* I) Theologiae practicae partem III (de arte catechetica et de regimine ecclesiae) docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* II) Seminarium catecheticum diriget bis d. Lun. h. III et IV. III) Seminarium homileticum moderabitur bis d. Merc. h. V et VI.
- CAROLVS GVILELMVS IOHANNES SELL** Dr. *Publice* I) Introductionem in studia theologica faciet d. Merc. h. IX. *Privatim* II) Historiae ecclesiasticae partem tertiam enarrabit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* III) Seminarii theologici exercitationes historicas moderabitur semel d. Mart. h. VI et VII.

b. PROFESSORES EXTRAORDINARIJ

- IOHANNES MEINHOLD Lic. *Publice* I) De textu et canone Veteris Testamenti aget semel d. Merc. h. IX. *Privatim* II) Introductionem in libros Veteris Testamenti expediet quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. VIII.
- OTTO CAROLVS ALBERTVS RITSCHL Lic. *Publice* I) Seminarii regii exercitationes ad historiam dogmatum spectantes moderabitur semel d. Iov. h. VI et VII. *Privatim* II) Theologiae dogmaticae partem priorem docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.
- EDVARDVS FERDINANDVS CAROLVS BRATKE Lic. *Publice* I) Ignatii epistolas interpretabitur semel d. Sat. h. XII. *Privatim* II) Historiae ecclesiasticae partem primam (usque ad Caroli M. tempora) tradet quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X.

c. PRIVATIM DOCENTES

- ARNOLDVS MEYER Lic. *Gratis* I) Canon Novi Testamenti quomodo constitutus sit enarrabit semel d. Merc. h. XII. *Privatim* II) Isagogen in Novi Testamenti libros tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII.
- GUALTHERUS EDVARDVS SIMONS Lic. *Gratis* I) Exercitationes homileticas moderabitur semel d. Merc. h. X. *Privatim* II) Theologiae practicae partem alteram (artem homileticam et pastorem) tractabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X.

II. ORDINIS THEOLOGORVM CATHOLICORVM

a. PROFESSORES ORDINARIJ

- FRANCISCVS HENRICVS REVSCH Dr. *Publice* I) Patrologiam docebit bis d. Merc. Sat. h. XI. *Privatim* II) Psalmos interpretabitur quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X. III) Vaticinia Messiana post exilium Babylonicum edita tractabit bis d. Merc. Sat. h. X.
- IOSEPHVS LANGEN Dr. *Publice* I) Pauli epistolas ad Thessalonicenses interpretabitur semel d. Merc. h. XI. *Privatim* II) Historiae ecclesiasticae p. III tradet quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. XII. III) Ioannis evangelium explicabit d. Lun. Mart. Ven. h. XI.
- CAR. AD. HENRICVS KELLNER Dr. *Publice* I) Archaeologiam sacrificii missae tradet semel d. Merc. h. IX. II) In seminario regio exercitationes tam catecheticas quam homileticas moderabitur bis d. Lun. h. V d. Sat. h. XII. *Privatim* III) Theologiae pastoralis partem primam docebit ter d. Lun. Mart. Iov. h. XI.

- FRANCISCUS PHIL. KAVLEN Dr. *Publice* I) Antiquitates biblicas tractabit bis d. Merc. Sat. h. XII. *Privatim* II) Psalmos interpretabitur quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. *Privatissime et gratis* III) Seminarii theologici exercitationes ad Vetus Testamentum pertinentes moderari perget bis d. Lun. Iov. h. IV.
- IOHANNES HENRICVS SCHROERS Dr. *Publice* I) Introductionem technologicam in artem sacram faciet semel h. p. st. *Privatim* II) Historiam ecclesiasticam inde a fine medii aevi enarrabit ter d. Iov. Ven. Sat. h. IX. *Privatissime et gratis* III) Seminarii theologici exercitationes historicas moderabitur bis d. Iov. h. V et VI.
- IACOBVS KIRSCHKAMP Dr. *Privatim* I) Theologiae moralis partem posteriorem docebit quinque d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* II) Seminarii theologici exercitationes ad theologiam moralem spectantes moderabitur bis d. Iov. h. IV et V.
- IOSEPHVS RAPPENHOENER Dr. *Privatim* I) Theologiae dogmaticae partem III. exponet quotidie h. VIII. *Privatissime et gratis* II) Seminarii theologici exercitationes dogmaticas moderabitur bis d. Mart. h. V et VI.
- IOSEPHVS FELTEN Dr. *Privatim* I) Introductionem in Novi Testamenti libros tradet quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. II) S. Pauli ad Romanos epistolam interpretabitur ter d. Lun. h. IX d. Merc. Ven. h. XI. *Privatissime et gratis* III) In seminario theologico exercitationes ad Novum Testamentum spectantes moderabitur bis d. Lun. h. IV et V.

b. PROFESSORES EXTRAORDINARIJ

- BERNARDVS FECHTRVP Dr. *Publice* I) Encyclopaediam theologiae docebit bis d. Lun. Ven. h. XII. *Privatim* II) Patrologiam et patristicam tractabit ter d. Mart. Iov. Sat. h. XI.
- WINFRIDVS PHILIPPVS ENGLERT Dr. *Publice* I) De legibus et institutionibus Imperii Germanici, quae veram vitam socialem adiuvant, sub ratione apologiae et Religionis Christianae et patrii moris cum discipulis selectis disputabit bis d. Mart. Ven. h. V. *Privatim* II) Apologeticam Catholicam instituet quater d. Lun. Mart. Iov. Sat. h. XI. III) Propae-
deutice theologiae philosophicam docebit bis d. Merc. Ven. h. XI.

III. ORDINIS IVRECONSVLTORVM

a. PROFESSORES ORDINARIJ

- IOHANNES FRIDERICVS DE SCHVLTE Dr. *Publice* I) Ius cambiale docebit bis d. Sat. h. VIII et IX. *Privatim* II) Ius germanicum privatum tradet quinque a d. Lun. ad d. Ven. h. IX. III) Ius mercatorium et maritimum docebit quinque iisdem diebus h. VIII.

- GVILELMVS ENDEMANN Dr. *Publice* I) Processus civiles extraordinarios explicabit semel d. Merc. h. XII. *Privatim* II) Processum civilem docebit quinquies a d. Lun. ad d. Ven. h. XI. III) Processum concursus tradet bis d. Lun. Iov. h. XII.
- PAVLVS KRVEGER Dr. *Publice* I) In seminario regio Gai Institutiones interpretabitur semel d. Mart. h. v et VI. *Privatim* II) Historiam iuris Romani tradet quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. III) Pandectarum partem I (partem generalem et iura in re) tradet sexies h. IX.
- HERMANNVS SEVFFERT Dr. *Publice* I) De iudiciis ex lege iudiciaria imperii Germanici ordinatis disseret bis d. Lun. Ven. h. X. *Privatim* II) Exercitationes processus civilis moderabitur bis d. Mart. Iov. h. X. III) Processum criminalem docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX.
- HERMANNVS HVEFFER Dr. *Publice* I) Ius bonorum ecclesiasticorum tam ex iuris communis quam ex recentiorum legislationum imprimis Borussiae et Francogalliae praeceptis tradet bis d. Mart. Iov. h. v. *Privatim* II) Ius publicum Germaniae et Borussiae docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. XII. III) Ius gentium exponet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI.
- CONRADVS HVBERTVS HVGO LOERSCH Dr. *Privatim* I) Ius civile quod in terris Rhenanis viget docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* II) In seminario regio fontes iuris Germanici interpretabitur semel d. Iov. h. v et VI.
- GVILELMVS KAHL Dr. *Publice* I) Iuris matrimoniorum tam ecclesiastici quam civilis regulas exponet semel d. Sat. h. VIII. *Privatim* II) Ius publicae administrationis Germaniae et Borussiae docebit quinquies a d. Lun. ad d. Ven. h. VIII.
- ERNESTVS ZITELMANN Dr. *Privatim* I) Institutiones iuris Romani tradet quinquies a d. Lun. ad d. Ven. h. XI. II) Exercitationes iuris Romani exegeticas instituet d. Lun. Merc. h. v et VI. *Privatissime et gratis* III) In seminario regio societati iuris Romani praeerit d. Sat. h. VIII et IX.
- IVLIVS BARON Dr. *Privatim* I) Encyclopaediam et methodologiam iuris exponet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. II) Ius hereditarium Romanum tradet quater iisdem diebus h. XI. III) Practicum iuris Romani habebit bis d. Ven. h. v et VI.

b. PROFESSORES EXTRAORDINARII

- ERNESTVS LANDSBERG Dr. *Publice* I) E iure poenali capita selecta proponet semel d. Merc. h. XII. *Privatim* II) Pandectarum partem II (ius obligationum) docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. III) Ius poenale Germanicum tractabit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. VIII.
- RUDOLFUS HUEBNER Dr. *Publice* I) Historiam iuris privati legum noviter in codicem reductarum enarrabit d. Sat. h. X. *Privatim* II) Historiam iuris Germanici docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. VIII. III) Principia iuris Borussici exponet d. Lun. Iov. h. IV.

c. PRIVATIM DOCENTES

HENRICVS HACKFELD PFLVEGER Dr. *Privatim* Ius familiae tradet semel d. Merc. h. XI.
CAROLVS SARTORIVS Dr. *Privatim* I) Ius ecclesiasticum catholicorum et evangelicorum docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* II) Exercitationes iuris publici instituet semel d. Iov. h. v et vi.

IV. ORDINIS MEDICORVM

a. PROFESSORES ORDINARIJ

EDVARDVS PFLVEGER Dr. *Publice* I) Seminarium physiologicum moderari perget quotidie. *Privatim* II) Physiologiam generalem specialisque partem primam i. e. animalem docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX. III) Chemiam physiologicam docebit quater d. Mart. Ven. h. II et III.
CAROLVS KOESTER Dr. *Privatissime et gratis* I) Laboratorium pathologicum una cum IORES Dr. moderabitur quotidie. *Privatim* II) Pathologiam generalem docebit quinquies d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII d. Merc. h. v. III) Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae instituet bis d. Lun. Iov. h. IV et v, cum exercitationibus rite obducendi cadavera prout materia suppetet. IV) Cursum microscopicum anatomiae pathologicae habebit bis d. Merc. Sat. h. VII et VIII.
THEODORVS SAEMISCH Dr. *Publice* I) De oculi morbis interioribus disseret adiunctis demonstrationibus pathologicis anatomicis semel d. Iov. h. II. *Privatim* II) Clinicum ophthalmiatricum moderabitur ter d. Lun. Mart. Ven. h. VIII. III) Cursum ophthalmoscopicum instituet semel d. Merc. h. II et III. IV) Cursum functionum oculi perturbatarum diagnosticum habebit semel d. Iov. h. VIII.
CAROLVS BINZ Dr. *Privatim* I) Pharmacologiae alteram partem una cum Formulari docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. III. *Privatissime et gratis* II) Laboratorium pharmacologicum una cum DRESER Prof. diriget quotidie.
ADOLPHVS LIBER BARO DE LA VALETTE ST. GEORGE Dr. *Publice* I) Laboratorium anatomicum una cum NVSSBAVM P. E. et SCHIEFFERDECKER P. E. moderari perget quotidie ab h. IX ad h. I. *Privatim* II) Anatomiam generalem tradet ter d. Mart. Iov. Sat. h. VII. III) Demonstrationes et exercitationes microscopicas instituet ter d. Mart. Iov. Sat. h. VIII. IV) Cursum microscopicum habebit ter d. Lun. Merc. Ven. h. VIII.
FRIDERICVS TRENDELENBURG Dr. *Publice* I) Chirurgiae capita selecta tradet semel d. Ven. h. v. *Privatim* II) Clinicum et policlinicum chirurgicum moderabitur quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. ab h. IX ad h. X³/₄. III) Cursum operationum chirurgicarum instituet una cum EIGENBRODT Dr. quotidie h. VI et VII.

HENRICVS FRITSCH Dr. *Publice* I) Capita selecta morborum mulierum tradet semel d. Lun. h. VI. *Privatim* II) Clinicum et polyclinicum obstetricium et gynaeceologicum moderabitur quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VII. III) Cursum operationum obstetriciarum instituet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII.

FRIDERICVS SCHVLTZE Dr. *Publice* I) De morbis sanguinis et mutationis materiae, disseret semel d. Ven. h. XII. *Privatim* II) De morbis organorum digestionis aget bis d. Mart. Iov. h. XII. III) Clinicum medicum moderabitur quotidie ab h. X³/₄ ad h. XII.

CAROLVS PELMAN Dr. *Publice* I) Psychiatriam forensem docebit semel d. Merc. h. III. *Privatim* II) Clinicum psychiatricum moderabitur bis d. Lun. Iov. h. III.

b. PROFESSOR ORDINARIVS HONORARIVS

IOSEPHVS DOVTRELEPONT Dr. *Publice* I) De morbo syphilitico aget semel d. Iov. h. IV. *Privatim* II) Clinicum et polyclinicum morborum cutis et syphiliticum moderabitur bis d. Merc. Sat. h. XII.

c. PROFESSORES EXTRAORDINARIJ

CAROLVS DE MOSENGEIL Dr. *Publice* I) Selecta capita therapiae chirurgicae (de arte gymnastica et depsetica) tradet semel d. Iov. h. III. *Privatim* II) Cursum fascias applicandi instituet bis d. Lun. Iov. h. II. III) Cursus depseticos habebit quotidie.

MAVRITIVS NVSSBAVM Dr. *Publice* I) Laboratorium anatomicum una cum LIBERO BARONE DE LA VALETTE ST. GEORGE P. O. et SCHIEFFERDECKER P. E. moderari perget quotidie ab h. IX ad h. I. *Privatim* II) Anatomiam topographicam tradet ter d. Lun. Mart. Merc. h. V.

DITTMARVS FINKLER Dr. *Publice* I) Colloquium hygienicum moderabitur semel d. Lun. h. V. *Privatissime et gratis* II) Laboratorium hygienicum dirigit quotidie.

FRIDERICVS FVCHS Dr. *Privatim* I) Electrodiagnostice et electrotherapiam tradet bis h. p. st. *Privatissime et gratis* II) De laesionibus traumaticis aget una cum WITZEL P. E. semel h. p. st.

HENRICVS WALB Dr. *Publice* I) De morbis narium et faucium disseret semel d. Mart. h. V. *Privatissime et gratis* II) Polyclinicum otiatricum moderari perget bis d. Merc. Sat. h. II.

AEMILIUS VNGAR Dr. *Publice* I) De vaccinatione aget semel h. p. st. *Privatim* II) Exercitationes practicas vaccinationis moderabitur bis d. Merc. Sat. h. V. III) De infantum morbis aget adiunctis demonstrationibus clinicis bis d. Mart. Ven. h. II. IV) Medicinam forensem docebit bis h. p. st.

PAVLVS SCHIEFFERDECKER Dr. *Publice* I) Laboratorium anatomicum una cum LIBERO BARONE DE LA VALETTE ST. GEORGE P. O. et NVSSBAVM P. E. moderari perget quotidie ab h. IX ad h. I. *Privatim* II) Osteologiam et syndesmologiam docebit ter d. Lun. Merc. Ven. h. VII.

- IOHANNES LEO Dr. *Publice* I) Colloquium policlinicum habebit semel h. p. st. *Privatim* II) Policlinicum medicum habebit ter d. Lun. Merc. Iov. h. IV. III) Cursum laryngosco-
piae dabit bis d. Mart. Ven. h. IV. IV) Cursum diagnostices chemicae, microscopicae,
bacteriologicae moderabitur bis d. Merc. Sat. h. II.
- OSCARVS WITZEL Dr. *Privatim* I) De morbis cognoscendis chirurgicis aget bis d. Iov. Ven. h. VII.
Privatissime et gratis II) De laesionibus traumaticis aget una cum FVCHS P. E. semel
h. p. st.

d. PRIVATIM DOCENTES

- IOSEPHVS KOCKS Dr. *Gratis* Synopsis artis obstetriciae exponet semel h. p. st.
- CAROLVS BVRGER Dr. lectiones non indicavit.
- GVILELMVS KOCHS Dr. *Gratis* De physiologia generationis disseret semel h. p. st.
- GEORGIVS KRVKENBERG Dr. *Publice* De morbis uteri aget semel d. Merc. h. IV
- CAROLVS BOHLAND Dr. *Publice* I) Pathologiam clinicam generalem docebit semel d. Sat.
h. XII. *Privatim* II) Diagnostice physicam tradet septies d. Lun. h. IV et VI d. Mart.
h. IV d. Merc. h. XII d. Iov. h. IV d. Ven. h. XII et VI.
- ROBERTVS THOMSEN Dr. *Gratis* Anatomiam et physiologiam cerebri et medullae spinalis
docebit d. Sat. h. v.
- CAROLVS EIGENBRODT Dr. *Privatim* I) Demonstrationes policlinicas dabit semel d. Sat. ab
h. IX ad h. X³/₄. II) De ossium et articularum morbis chirurgicis disseret bis d. Merc.
Ven. h. IV. III) Cursum operationum chirurgicarum instituet una cum TRENDELEN-
BVRG P. O. quotidie h. VI et VII.
- HENRICVS DRESER Dr. *Privatim* I) Colloquium pharmacologicum instituet semel d. Sat. h. III.
Privatissime II) Laboratorium pharmacologicum una cum BINZ P. O. diriget quotidie.
- HENRICVS BOENNECKEN Dr. *Gratis* I) Policlinicum odontologicum moderabitur quotidie
h. XII. *Privatim* II) De morbis dentium et oris aget bis d. Mart. Ven. h. v. *Privatis-
sime* III) Cursum operationum dentium habebit quotidie h. III et IV. IV) Cursum odon-
tologiae technicae habebit quotidie.
- MAXIMILIANVS WOLTERS Dr. *Gratis* Gonorrhoeae pathologiam et therapiam docebit semel
h. p. st.
- ALBERTVS PETERS Dr. *Gratis* De laesionibus oculorum disseret semel h. p. st.
- LEONHARDVS IORES Dr. *Gratis* I) De morbis inficientibus aget semel h. p. st. *Privatim*
II) Cursum ad introductionem in histologiam pathologicam habebit bis d. Mart. h. IV et v.
Privatissime et gratis III) Laboratorium pathologicum una cum KOESTER P. O. mode-
rabitur quotidie.
- GVALTHERVS KRVSE Dr. *Privatim* I) Bacteriologiam tractabit semel d. Lun. h. VI. II) Cursum
bacteriologicum moderabitur bis d. Mart. h. VI. d. Ven. h. v et VI. *Privatissime et gratis*
III) De methodis artis hygienicae aget semel d. Merc. h. VI. IV) Exercitationes in labo-
ratorio bacteriologico moderabitur quotidie.

- ADOLFVS SCHMIDT Dr. *Gratis* I) Symptomatologiam clinicam tradet semel d. Mart. h. v. *Privatim* II) Diagnostice morborum systematis nervorum tradet et exercitationes electricas moderabitur bis d. Lun. Iov. h. II.
- MAXIMILIANVS BLEIBTREV Dr. *Gratis* Methodices physiologicae capita selecta tradet semel h. p. st.
- HENRICVS PLETZER Dr. *Gratis* I) Artem gravidas explorandi tradet bis h. p. st. II) Repetitorium artis obstetriciae practicae instituet semel d. Iov. h. III.

V. ORDINIS PHILOSOPHORVM

a. PROFESSORES ORDINARIJ

- FRANCISCVS BVECHER Dr. *Publice* I) Seminarii philologici sodalibus ordinariis saturas Menippeas latinas interpretandas proponet semel d. Mart. h. VI et VII. *Privatim* II) Horatii odas enarrabit ter d. Lun. Mart. Iov. h. XI. III) Musei provincialis inscriptiones perlustrabit semel d. Merc. h. XI et XII.
- HERMANNVS VSENER Dr. *Publice* I) Seminarii philologici sodalibus ordinariis de Euripide commentantibus et disputantibus aderit semel d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II) Philologiae orbem et artem explicabit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X.
- RVDOLPHVS LIPSCHITZ Dr. *Publice* I) Seminarii mathematici sodalium exercitationes moderabitur bis d. Merc. Sat. h. XI. *Privatim* II) Theoriam integralium definitorum exponet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI.
- AVGVSTVS KEKVLÉ Dr. *Publice* I) Chemiae organicae capita selecta tractabit semel d. Ven. h. V. *Privatim* II) Chemiae experimentatae partem I i. e. chemiam anorganicam tradet quinquies a d. Lun. ad d. Ven. h. X. III) Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur una cum ANSCHVETZ P. E. et KLINGER P. E. quotidie ab h. VIII ad h. V.
- IVERGEN BONA MEYER Dr. *Publice* I) Quaestiones selectas psychologiae tractabit una cum disputatione de rebus tractatis semel d. Merc. h. IX. *Privatim* II) Psychologiam docebit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX.
- CAROLVS IVSTI Dr. *Publice* I) Exercitationes historicas moderabitur semel d. Mart. h. VI. *Privatim* II) De summis qui artium renascentium aevo floruerunt artificibus disseret ter d. Mart. Merc. Iov. h. XI.
- IOSEPHVS NEVHAEVSE Dr. *Publice* I) Summa paedagogices principia exponet semel d. Sat. h. VIII. *Privatim* II) Logice docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. VIII.
- HENRICVS NISSEN Dr. *Publice* I) Seminarii historici sodalibus Ciceronis orationes Philippicas examinandas proponet bis d. Lun. h. VI et VII. *Privatim* II) Historiam Romanorum inde a Gracchorum temporibus usque ad excessum Divi Augusti enarrabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.

- HUGO LASPEYRES Dr. *Publice* I) Naturam chemicam et physicam lapidum aerosorum exponet semel d. Sat. h. IX. *Privatim* II) Mineralogiam specialem docebit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX. III) Exercitationes practicas in instituto mineralogico instituet bis d. Mart. Ven. ab h. X ad h. I. *Privatissime* IV) Mineralogiae et petrographiae studia singulorum in instituto mineralogico moderari perget quotidie ab h. IX ad h. I.
- EDVARDVS STRASBURGER Dr. *Publice* I) De plantarum impollinisatione disseret semel d. Sat. h. XI. *Privatim* II) Botanicen generalem docebit quinquies a d. Lun. ad d. Ven. h. XI. III) Exercitationes botanicas microscopicas instituet bis d. Mart. Ven. h. II et III. IV) Quaestiones de rebus botanicis instituendas moderabitur quotidie ab h. VIII ad h. V.
- CAROLVS MENZEL Dr. *Publice* I) In seminario historico cum tironibus fontes historiae Germanicae saec. X et XI tractabit semel d. Sat. h. XI et XII. *Privatim* II) Chronologiam Romanam et medii aevi exponet bis d. Mart. Iov. h. III. III) Exercitationes palaeographicas moderabitur bis d. Lun. Ven. h. III.
- MAVRITIVS RITTER Dr. *Publice* I) In seminario historico Carafae Germaniam sacram restauratam tractabit semel d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II) Historiam Europae a. 1555—1660 enarrabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. V.
- GVILELMVS WILMANN Dr. *Publice* I) Cum proseminarii theodisci sodalibus versionem Gothicam Novi Testamenti leget semel d. Merc. h. V et VI. *Privatim* II) Grammaticam linguae Goticae docebit ter d. Lun. Mart. Iov. h. X. III) Nibelungiadem interpretabitur quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.
- THEODORVS AVFRECHT Dr. lectiones non habebit.
- IOHANNES REIN Dr. *Publice* I) Seminarii geographici exercitationes moderabitur semel d. Iov. h. VI et VII. *Privatim* II) Africae geographiam docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII.
- GVILELMVS BENDER Dr. *Publice* I) Societatem philosophicam moderari perget bis d. Merc. h. VIII et IX. *Privatim* II) Introductionem in philosophiam dabit bis d. Mart. Iov. h. VIII. III) Ethicen docebit bis d. Mart. Iov. h. IX.
- WENDELINVS FOERSTER Dr. *Publice* I) In seminario philologiae neolatinae sodales linguae italicae initiabit semel d. Ven. ab h. XI ad h. XII^{1/2}. *Privatim* II) Phonetice francogallicam docebit ter d. Mart. Merc. Iov. h. XII. III) Antiquissima linguae francogallicae exempla interpretabitur bis d. Mart. Iov. h. XI.
- HYBERTVS LVDWIG Dr. *Publice* I) Colloquium de recentioris temporis commentationibus ad zoologiam et anatomiam comparatam pertinentibus instituet semel d. Iov. h. VI. *Privatim* II) Zoologiae et anatomiae comparatae partem generalem docebit sexies d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IV d. Merc. Sat. h. XII. III) Exercitationes microscopicas instituet bis d. Mart. Ven. h. VIII et IX. IV) Zoologiae et anatomiae comparatae studia singulorum moderabitur quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. ab h. VIII ad h. V.
- CLEMENS SCHLVETER Dr. *Publice* I) Geologiam Germaniae septentrionalis tractabit et excursiones geologicas instituet semel d. Mart. h. IX. *Privatim* II) Palaeontologiam docebit cum exercitationibus in museo palaeontologico quater aut quinquies a d. Mart. ad d. Sat. h. X. *Privatissime et gratis* III) Palaeontologiae et geologiae studia singulorum in instituto palaeontologico moderabitur quotidie ab h. VIII ad h. I.

- MAVRITIUS TRAVTMANN Dr. *Publice* I) Sodalibus seminarii Anglici scripta selecta linguae Anglicae mediae interpretanda proponet bis d. Mart. h. VI et VII. *Privatim* II) Grammaticen linguae Anglicae antiquae docebit ter d. Lun. Mart. Iov. h. X. III) De scriptoribus Anglicis saeculi XIX angliae disseret bis d. Lun. Iov. h. IV.
- HERMANNVS GEORGIVS IACOBI Dr. *Publice* I) Scriptores Indicos in seminario Orientali interpretabitur bis h. p. i. *Privatim* II) Elementa linguae Sanscriticae docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. III) Declinationem Indogermanicam tradet bis d. Lun. Iov. h. IX.
- GEORGIVS LOESCHKE Dr. *Publice* I) Exercitationes archaeologicas moderabitur semel d. Merc. h. VIII et IX. *Privatim* II) Imagines gypso expressas quae in museo archaeologico asservantur explicabit ter d. Lun. Mart. Iov. h. XII. III) Monumenta quibus historia belli Troiani illustratur explicabit bis d. Lun. h. X d. Ven. h. XI.
- HENRICVS EVGENIVS PRYM Dr. *Publice* I) Bruennowii chrestomathiam proponet bis d. Merc. Ven. h. III. *Privatim* II) Linguae Syriacae elementa tradet ter d. Lun. Mart. Iov. h. III. *Privatissime et gratis* III) In seminario Orientali singulorum studia Arabica et Syriaca moderari perget bis terve d. Lun. Iov. Ven. h. IV.
- EBERHARDVS GOTHEIN Dr.* *Publice* I) Historiam morum institutionum litterarum Italarum per saecula XV et XVI enarrabit d. Merc. h. IV. *Privatim* II) Oeconomiae politicae partem generalem docebit d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IV. III) De redditibus impensis debitis publicis disseret d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. *Privatissime et gratis* IV) Seminarii regii oeconomici exercitationes moderabitur d. Mart. h. VI et VII.
- HENRICVS DIETZEL Dr. *Privatim* I) Oeconomiae publicae partem specialem tractabit quater d. Lun. Mart. Merc. Iov. h. X. *Privatissime et gratis* II) Seminarii oeconomici exercitationes moderabitur semel d. Mart. h. VI et VII.
- REINHOLDVS KOSER Dr. *Publice* I) Res annis huius saeculi XIII. XIV. XV. per Europam gestas enarrabit semel d. Merc. h. XII. *Privatim* II) Rerum marchicarum nec non borussicarum historiam ad annum MDCCCXL tradet, iuris publici atque administrationis potissimum ratione habita ter d. Mart. Iov. Ven. h. VIII. *Privatissime et gratis* III) In seminario historico exercitationibus ad historiam Friderici II. Borussorum regis pertinentibus praeerit semel d. Mart. h. VI et VII.
- FRIDERICVS KVESTNER Dr. *Publice* I) Corporum caelestium spectri analysin tractabit semel d. Merc. h. XI. *Privatim* II) Quomodo planetarum et cometarum orbitae quam accuratissime determinantur docebit ter d. Mart. Iov. Ven. h. XI. *Privatissime* III) Exercitationes practicas in observatorio astronomico moderabitur quotidie h. comm.
- HERMANNVS KORTVM Dr. *Publice* I) Seminarii mathematici exercitationes moderabitur bis d. Merc. h. IX et X. *Privatim* II) Calculi differentialis et integralis elementa docebit quater d. Mart. Ven. h. IX et X.
- ANTONIVS ELTER Dr. *Publice* I) In seminario philologico cum sodalibus extraordinariis Aristophanem et Velleium Patereculum interpretabitur d. Mart. h. VI et VII. *Privatim* II) Syntaxin Graecam docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. *Privatissime et gratis* III) Colloquium philosophicum habebit semel d. Merc. h. VIII.

HENRICVS KAYSER Dr. *Privatissime et gratis* I) Colloquium habebit de rebus physicis semel d. Mart. h. VI et VII. *Privatim* II) Physices experimentatae partem alteram, quae continet theoriam electricitatis et lucis, docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. III) Exercitationes practicas in laboratorio physico in usum tironum habebit d. Lun. Iov. ab h. III ad h. VII. IV) Quaestiones physicas diriget quotidie ab h. IX ad h. VI.

b. PROFESSORES EXTRAORDINARI

CAROLVS SCHAARSCHMIDT Dr. scholas non habebit.

IOSEPHVS KLEIN Dr. *Publice* Ciceronis orationem pro Sestio interpretabitur semel d. Sat. h. VIII.

PHILIPPVS BERTKAV Dr. lectiones non habebit.

RICARDVS ANSCHVETZ Dr. *Publice* I) Colloquium de recentioris temporis commentationibus ad chemiam pertinentibus instituet semel d. Mart. h. V. *Privatim* II) Chemiae organicae elementa docebit ter d. Mart. Iov. Ven. h. IX. III) Exercitationes practicas de coloribus e resina empyreumatica praeparatis instituet una cum BREDT Dr. semel d. Sat. ab h. IX ad h. XII. IV) Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur bis d. Lun. Iov. ab h. III ad h. VI. V) Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur una cum KEKVLÉ P. O. et KLINGER P. E. quotidie ab h. VIII ad h. V.

BERTHOLDVS LITZMANN Dr. *Publice* I) Seminarii germanici exercitationes moderari perget semel d. Sat. h. XI et XII. *Privatim* II) Historiam poeseos theodiscae tradet inde a Goethii morte usque ad tempora nostra bis d. Merc. Sat. h. VIII. III) In societate litteraria cum sodalibus in studio provectis selecta capita poeseos theodiscae recentioris tractabit semel binis horis p. i.

GVILELMVS SCHIMPER Dr. *Publice* I) Exeursionem botanicas diriget semel d. Sat. h. III. II) Repetitorium botanicae pharmaceuticae moderabitur semel d. Ven. h. V. *Privatim* III) Plantas officinales tractabit bis d. Mart. Ven. h. IX. IV) Plantas venenosas demonstrabit semel d. Mart. h. V.

IOHANNES FRANCK Dr. *Publice* I) Seminarii theodisei exercitationes moderabitur semel d. Merc. h. V et VI. *Privatim* II) Elementa linguae veteris saxonicae docebit et Heliand carmen epicum interpretabitur d. Merc. Ven. Sat. h. X.

HENRICVS KLINGER Dr. *Publice* I) Chemiam analyticam alimentorum tradet semel d. Sat. h. X. *Privatim* II) Chemiam analyticam quantitativam et volumetricam tradet bis d. Lun. h. III d. Iov. h. VIII. III) Toxicologiam chemicam tradet bis d. Mart. Ven. h. VIII. IV) Pharmaciam organicam tradet bis d. Merc. h. IX et III.

HERMANNVS LORBERG Dr. *Publice* I) Theoriam cineticen gasorum exponet bis d. Merc. Sat. h. VIII. *Privatim* II) Mechanicem tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII.

LEONHARDVS WOLFF Dr. *Publice* I) Exercitationes in contrapuncto habebit semel h. p. st. II) Harmoniae doctrinam tradet semel h. p. st. *Privatim* III) Organi tractandi artem docebit horis commodis.

- IOHANNES POHLIG Dr. *Publice* I) Excursiones geognosticas diriget semel d. Sat. post meridiem. *Privatim* II) Geologiam generalem leget quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. v. III) Geologiam specialem leget quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. iv. IV) Palaeontologiae partem priorem leget bis d. Lun. Ven. h. III. V) Descendentiae doctrinam geologiam respiciens leget d. Merc. h. iv et v.
- ALFREDVS WIEDEMANN Dr. *Privatissime et gratis* I) Linguam Copticam tractabit bis h. p. st. *Privatim* II) Historiam Graeciae et Orientis ab Alexandro Magno usque ad Augustum imperatorem enarrabit bis d. Ven. Sat. h. XII.
- GODOFREDVS MARTIVS Dr. *Publice* I) Capita selecta e Leibnitii scriptis una cum sodalibus interpretabitur semel d. et h. p. st. *Privatim* II) Historiam philosophiae inde a Kantio usque ad Hegelium enarrabit bis d. Merc. Sat. h. XII. *Privatissime et gratis* III) Exercitationes psychologicas practicas moderari perget h. p. st.
- EDVARDVS STUDY Dr. *Privatim* I) Geometriam differentialem continuabit ter d. Mart. Iov. Ven. h. VII a. m. II) In geometriam analyticam introducet ter d. Lun. Merc. Sat. h. VII a. m. *Privatissime et gratis* III) Colloquium mathematicum habebit semel d. p. st.

c. PRIVATIM DOCENTES

- IOHANNES WOLFF Dr. *Privatim* De animi affectu et appetitu ethices et aesthetices ratione habita disseret bis terve h. p. st.
- ALEXANDER KOENIG Dr. *Gratis* Selecta ornithologiae capita explicanda proponet semel d. Iov. h. X.
- CAROLVS REINHERTZ Dr. *Gratis* Quomodo delineationes topographicae et geographicae in itineribus fiant docebit semel h. p. st.
- FRANCISCVS RICHARZ Dr. scholas postea indicabit.
- HENRICVS SCHENCK Dr. *Gratis* I) De vegetatione tropica disseret semel d. Lun. h. v. *Privatim* II) Plantarum phanerogamarum systema tractabit semel d. Merc. h. v.
- GVALTHERVS VOIGT Dr. *Gratis* I) Geographiam animalium docebit semel d. Mart. h. v. II) Excursiones zoologicas habebit una cum KOENIG Prof. d. Sat. *Privatim* III) Quomodo animalia determinentur docebit semel d. Ven. h. v. IV) Exercitationes embryologicas moderabitur quater h. p. st.
- HERMANNVS RAVFF Dr. *Privatim* Geologiam docebit ter h. p. st.
- IVLIVS BREDT Dr. *Privatim* I) De syntheseos corporum organicorum methodis disseret semel d. Merc. h. v et vi. II) Exercitationes practicas de coloribus e resina empyreumatica praeparatis instituet una cum ANSCHVETZ P. E. semel d. Sat. ab h. IX ad h. XII.
- FRIDERICVS NOLL Dr. *Gratis* I) Horti academici plantas mirabiles demonstrabit et explicabit semel d. Iov. h. vi. *Privatim* II) Plantarum determinandarum exercitationes moderabitur semel d. Sat. h. IX.
- FRIDERICVS DEICHMVELLER Dr. *Privatim* Quomodo loca absolute determinentur explicabit bis d. Merc. Sat. h. XII.

- ARNOLDVS E. BERGER Dr. *Privatim* Historiam litterarum theodiscarum recentiorum inde a Luthero usque ad Lessingium enarrabit ter d. Lun. Mart. Merc. h. XI.
- CAROLVS MOENNICHMEYER Dr. *Gratis* I) Disciplinam calculandi exponet semel d. Merc. h. III. *Privatim* II) Perturbationes motus corporum caelestium singulares tradet bis d. Mart. Ven. h. III.
- FELIX KLINGEMANN Dr. lectiones non habebit.
- HENRICVS IMMENDORFF Dr. lectiones non habebit.
- AEMILIVS ERLLENMEYER Dr. lectiones non habebit.
- ALFREDVS PHILIPPSON Dr. *Privatim* Geographiam Europae meridionalis tradet bis d. Mart. Ven. h. IV.
- GVILELMVS O. EMERY Dr. lectiones non habebit.
- AVGVSTVS BRINKMANN Dr. *Gratis* I) Latine et graece scribendi exercitationes instituet bis d. Lun. h. IV et V. *Privatim* II) De Socraticis disseret et Xenophontis librorum Socraticorum capita selecta interpretabitur bis h. p. i. III) Exercitationes latinas instituet bis h. p. i.
- FELIX SOLMSEN Dr. *Gratis* I) De nominum propriorum origine atque formatione disseret semel d. Merc. h. IX. *Privatim* II) Grammaticam linguae Lituanicae docebit et libros Lituanicos interpretandos proponet ter h. p. st.
- PAVLVS CLEMEN Dr. *Gratis* I) Artis Rhenanae historiam enarrabit semel d. Sat. h. XII. *Privatim* II) De picturae Hollandicae historia disseret bis d. Iov. Ven. h. IV. *Privatissime et gratis* III) Exercitationes ad artis historiam spectantes moderabitur semel d. Ven. h. VI.
- FRIDERICVS HEVSLER Dr. *Privatim* Metallurgiam chemicam explicabit semel d. Sat. h. VIII.
- LYDOVICVS NIX Dr. *Privatim* I) Linguae arabicae elementa tradet bis d. Mart. Ven. h. IV. II) Elementa linguae assyriacae docebit bis d. Mart. Ven. h. V. *Privatissime et gratis* III) Textus assyriacos explicabit bis h. p. st.
- ALOYSIVS MEISTER Dr. *Gratis* Historiam medii aevi a prima expeditione in terram sanctam usque ad exitum Stauforum enarrabit bis d. Merc. Sat. h. X.

d. LECTOR

- MAXIMILIANVS FOERSTER Dr. I) In seminario philologiae anglicae linguae neo-anglicae rudimentis sodales imbuet ordinarios *gratis*, ceteros *privatim* ter d. Lun. Mart. Iov. h. IX. *Privatim* II) Exercitationes ad syntaxin neo-anglicam spectantes moderabitur bis d. Merc. Sat. h. IX.

ARTES

- ALBERTVS KVEPPERS Professor et delineandi magister academicus *Gratis* I) De arte simulacrorum et de Graecorum Romanorumque amictu artificiose composito disseret semel d. Merc. h. III. *Privatim* II) Artem delineandi atque fingendi ad naturam et opera antiqua exercituris aderit bis d. Merc. Sat. h. II et III.
- HENRICVS GVILELMVS EHRIICH battuendi magister academicus arma tractare docebit.

DISCIPLINARVM APPARATVS ET INSTITVTVA

Bibliotheca academica quotidie ab h. II ad h. IV patebit legitimeque petentibus eius copiae prompte officioseque dispensabuntur.

Praeterea apparatus et instituta variis disciplinis parata haec sunt:

Anagnosterium academicum.	Clinicum psychiatricum.
Institutum evangelicum theologicum.	Specula astronomica.
Institutum anatomicum.	Institutum physicum.
Institutum physiologicum.	Institutum chemicum.
Institutum pathologicum.	Apparatus pharmaceuticus.
Institutum pharmacologicum.	Institutum et museum mineralogicum.
Institutum hygienicum.	Institutum et museum palaeontologicum.
Clinicum et polyclinicum medicum.	Institutum et museum zoologiae et anatomiae comparatae.
Clinicum et polyclinicum chirurgicum.	Institutum botanicum.
Apparatus instrumentorum et ligaminum chirurgicorum.	Hortus botanicus.
Clinicum et polyclinicum obstetricium et gynaecologicum.	Apparatus geographicus.
Clinicum et polyclinicum morborum cutis et syphiliticum.	Museum artis antiquae.
Clinicum et polyclinicum ophthalmiatricum.	Museum antiquitatum Rhenanarum.
Polyclinicum otiatricum.	Theatrum artis recentioris.
	Apparatus musicus.
	Apparatus graphicus.

Seminarii regii theologici evangelici exercitationes exegeticas et Veteris et Novi Testamenti, historico-ecclesiasticas, historico-dogmaticas, systematicas suctis horis moderari pergent professores ordinis theol. ev. KAMPHAVSEN, SIEFFERT, GRAFE, SELL, RITSCHL, exercitationes et catecheticas et homileticas professor SACHSSE.

Seminarii regii theologorum catholicorum exercitationes exegeticas et Veteris et Novi Testamenti, historico-ecclesiasticas, dogmaticas, theologico-morales moderabuntur professores ordinis theol. cath. KAVLEN, SCHROERS, KIRSCHKAMP, FELTEN, RAPPENHOENER, exercitationes catecheticas et homileticas professor KELLNER.

Seminarii regii iuridici exercitationes moderabuntur professores ordinis iur. KRVEGER, LOERSCH, ZITELMANN.

De seminario regio philologico dictum est sub nominibus professorum ordinis philos. BVECHELER, VSENER, ELTER;

de seminario regio philologiae neolatinae sub nomine professoris FOERSTER;

de seminario regio philologiae anglicae sub nomine professoris TRAVTMANN et lectoris;

de seminario regio philologiae theodiscae sub nominibus professorum WILMANN, LITZMANN, FRANCK;
de seminario regio historico sub nominibus professorum NISSEN, MENZEL, RITTER, KOSER;
de seminario regio oeconomico politico sub nominibus professorum GOTHEIN et DIETZEL;
de seminario regio mathematico sub nominibus professorum LIPSCHITZ et KORTVM.

SCHOLAE

QVAE IN ACADEMIA CAMERALI ET GEORGICA POPPELSDORFIANA HABEVNTVR.

In rei agrariae studium introducet initio lectionum DVENKELBERG Dr. director et Regis ab intimis in administratione consiliis.
Animalium recte producendorum culturam generalem semel p. h. docebit idem.
Rerum rusticarum administrationem bis p. h. tradet idem.
Encyclopaediam culturae technicae bis p. h. tractabit idem.
Conversationis et seminarii culturae technicorum exercitationes moderabitur idem.
Seminarii oeconomici exercitationes moderabuntur idem et RAMM Dr. et prof.
Agricolationem sive plantarum culturam specialem quater tradet RAMM Dr. et prof.
De rebus quae ad lac pertinent semel aget idem.
Herbarum colendarum artem universalem bis p. h. tradet WOHLTMANN Dr. et prof.
Doctrinam agrorum recte aestimandorum exhibebit bis p. h. idem.
De arte silvas colendi et tuendi ter p. h. aget SPRENGEL rei silvestri praefectus.
De pomorum et vinearum plantarumque horticultura semel disseret BEISSNER in hortorum colendorum arte inspector.
De olerum et leguminum cultura bis disseret idem.
Chemiam organicam rei agrariae experimentalem quater p. h. tradet KREVSLER Dr. et prof.
Exercitationes chemiae analyticae in laboratorio instituet idem.
Chemiam agriculturae bis p. h. tractabit idem.
Botanicen oeconomicam plantarumque morbos quater p. h. docebit KOERNICKE Dr. et prof.
Exercitationes microscopicas et physiologicas instituet SCHENCK Dr.
Historiam naturalem animalium non vertebratorum ter p. h. tradet LVDWIG Dr. et prof.
Physiologiam animalium experimentalem bis docebit et exercitationes in laboratorio moderabitur HAGEMANN Dr.
Geognosiam bis p. h. exponet LASPEYRES Dr. et prof. et Regis ab intimis in re metallica consiliis.

Exercitationes mineralogicas bis instituet idem.
Physicam experimentalem bis p. h. tractabit GIESELER Dr. et prof.
Exercitationes physicas moderabitur idem.
Architecturam terrenam bis p. h. docebit idem.
Mechanicen agrariam semel tractabit idem.
Artem materias aestimandi et opera contexendi bis p. h. docebit HVPPERTZ prof. et architectus.
Exercitationes in architectura aquaria moderabuntur idem et KVENZEL magister.
Artem concipiendi et praeparandi structuram viarum canalium etc. bis p. h. demonstrabit KOLL prof.
Rationem et exaequationem errorum in observatione commissorum explanabit idem.
Artem metiendi et computandi triangula geodaetica semel docebit idem.
Exercitationes geodaeticas moderabuntur idem et REINHERTZ Dr. et prof.
Geometriam practicam quater p. h. explicabit REINHERTZ Dr. et prof.
Geometriam practicam exercitationibus metiendi aequandique agros adhibitis tractabit semel p. h. idem.
Seminarii geodaetici exercitationes moderabitur idem.
Geometriam analyticam ter tradet VELTMANN Dr. et prof.
Geometriam elementarem bis p. h. docebit idem.
Algebram et analysin algebraicam bis p. h. tractabit idem.
Exercitationes mathematicas moderabitur idem.
Oeconomiam politicam sive nationalem ter explicabit GOTHEIN Dr. et prof.
De iure administrationis aget bis p. h. SCHVMACHER Dr.
Ius agrarium docebit semel idem.
Piscium curam semel tractabit LIBER BARO DE LA VALETTE ST. GEORGE Dr. et prof. et Regis ab intimis in medicina consiliis.
De dignoscendis equorum corporibus semel aget SCHELL veterinarius.
De animalium domesticorum morbis acutis et epidemicis ter disseret idem.
Apium curam bis tradet POLLMANN Dr.
De primo auxilio in casibus repentinis ferendo aget EIGENBRODT Dr.
Praeterea demonstrationes rusticae atque excursiones botanicae, geodaeticae, rusticae, silvaticae instituentur.

SCHOLAE HORARVM ORDINE DISCRIPTAE.

SCHOLAE HORARVM

THEOLOGICAE		IVRIDICAE
EVANGELICAE	CATHOLICAE	
h. VIII Genesin Kamphausen PO Prophetismum Hebraeorum Kamphausen PO Introductionem in libros Veteris Testamenti Meinhold PE	h. VIII Theologiae dogmatic. p. III quotidie Rappenhoener PO	h. VIII Ius mercat. et marit. quinques de Schulte PO Ius cambiale semel de Schulte PO Ius publicae administrationis quinques Kahl PO Ius matrimoniorum semel Kahl PO Seminarium iuridicum Zitelmann PO Ius poenale Germanicum quinques Landsberg PE Historiam iuris Germanici quinques Hübner PE
h. IX Historiam ecclesiae romano-catholicae ab a. 1545—1870 Krafft PO Exercitationes Hebraicas Kamphausen PO Symbolicen quater Sieffert PO Introductionem in theologiam Sellipo De textu et canone Veteris Testamenti Meinhold PE Dogmaticae p. I quater Ritschl PE	h. IX Archaeologiam sacrificii missae Kellner PO Historiam ecclesiasticam Schroers PO S. Pauli ad Romanos epistolam Felten PO	h. IX Ius privatum Germanicum quinques de Schulte PO Ius cambiale semel de Schulte PO Pandectarum p. I sexies Krueger PO Processum criminalem quinques Seuffert PO Seminarium iuridicum semel Zitelmann PO

ORD

Cursum
bis P
Anato
Geo

Patholo
Cursum
bis K
Clinicu
Cursum
gnos
Cursum
Geo
Demon
picas

Physiol
Labora
de la
PE, S
Clinicu
Tren
Labora
Fink
Demon
Labora
tidie
Exercit
h. vii

ORDINE DISSCRIPTAE

MEDICAE	PHILOSOPHICAE
h. VII Cursum microscopicum anatomiae pathologicae bis Koester PO Anatomiam generalem ter de la Valette St. George PO	h. VII Geometriam analyticam Study PE Geometriam differentialem Study PE
h. VIII Pathologiam generalem quater Koester PO Cursum microscopicum anatomiae pathologicae bis Koester PO Clinicum ophthalmiatricum ter Saemisch PO Cursum functionum oculi perturbatarum diagnosticum semel Saemisch PO Cursum microscopicum ter de la Valette St. George PO Demonstrationes et exercitationes microscopicas ter de la Valette St. George PO	h. VIII Exercitationes chemicas ad h. v quotidie Kekulé PO, Anschuetz PE, Klinger PE Summa paedagogices principia Neuhaeuser PO Logice Neuhaeuser PO Quaestiones botanicas ad h. v quotidie Strasburger PO Geographiam Africae Rein PO Societatem philosophicam Bender PO Introductionem in philosophiam idem Exercitationes microscopicas bis Ludwig PO Zoologiae et anatomiae comparatae studia singulorum ad h. v quinquies Ludwig PO Palaeontologiae et geologiae studia singul. in museo palaeontologico ad h. i quotidie Schlueter PO Elem. ling. Sanscriticae Jacobi PO Exercit. archaeologicas Loescheke PO Rerum borussicarum historiam ter Koser PO Syntaxin Graecam quater Elter PO Colloquium philosophicum semel Elter PO Ciceronis pro Sestio or. Klein PE Historiam poeseos theodiscae inde a Goethei morte Litzmann PE Toxicologiam Klinger PE Chemiam analyticam Klinger PE Metallurgiam chemicam Heusler Dr.
h. IX Physiologiae p. I Pflueger PO Laboratorium anatomicum ad h. i quotidie de la Valette St. George PO, Nussbaum PE, Schiefferdecker PE Clinicum et polyclinicum chirurgicum quinquies Trendelenburg PO Laboratorium hygienicum ad h. vii quotidie Finkler PE Demonstrationes policlinicas Eigenbrodt Dr. Laboratorium pharmacologicum ad h. vi quotidie Dreser Prof. Exercitationes in laboratorio bacteriologico ad h. vii quotidie Kruse Dr.	h. IX Psychologiam quater Meyer PO Quaestiones selectas psychologiae una cum disputatione Meyer PO Historiam Romanam Nissen PO Mineralogiae stud. sing. ad h. i quotidie Laspeyres PO Mineralogiam specialem quater Laspeyres PO Lapides aerolos semel Laspeyres PO Nibelungiadem quater Wilmanns PO Societatem philosophicam Bender PO Ethicen idem Exercitationes microscopicas bis Ludwig PO Geologiam Germaniae septentrionalis et excursiones geologicas semel Schlueter PO Declinationem Indogerm. Jacobi PO Exercitationes archaeologicas Loescheke PO Seminarium mathematicum Kortum PO Calculus differentialem et integralem Kortum PO Exercitationes physicas II ad h. vi quotidie Kayser PO Exercitationes practicas de coloribus ad h. xii semel Anschuetz PE et Bredt Dr. Chemiae organicae elementa ter Anschuetz PE Plantas officinales Schimper PE Pharmaciam Klinger PE Plantarum determinandarum exercitationes semel Noll Dr. De nominibus propriis semel Solmsen Dr. Syntaxin neo-anglicam bis Förster Dr. Linguae neo-anglicae rudimenta ter Förster Dr.

THEOLOGICAE		IVRIDICAE
EVANGELICAE	CATHOLICAE	
h. X Historiae ecclesiae p. II Krafft PO Historiam ecclesiae romano-catholicae a. 1545—1870 Krafft PO Theologiae practicae p. III Sachsse PO Historiae ecclesiasticae p. III Sell PO Historiae ecclesiasticae p. I Bratke PE Exercitationes homileticas semel Simons Lic. Theologiae practicae p. II quater Simons Lic.	h. X Psalms et Vaticanina Messiana Reusch PO Theologiae moralis partem posteriorem Kirschkamp PO Introductionem in Novum Testamentum Felten PO	h. X Historiam iuris Romani quinquies Krueger PO Exercitationes processus civilis bis Seuffert PO De judiciis ex lege judiciaria imperii Germanici ordinatis bis Seuffert PO Ius civile quod in terris Rhenanis viget quinquies Loersch PO Iuris privati codificationem semel Hübner PE Ius familiae semel Pflueger Prof. Ius ecclesiasticum quater Sartorius Dr.
h. XI Epistolam ad Hebraeos quater Siefert PO Evangelium Matthaei quinquies Grafe PO	h. XI Patrologiam Reusch PO Epistolas ad Thessalonicenses Langen PO Evangelium Ioannis idem Theologia pastoralis partem I Kellner PO S. Pauli ad Romanos epistolam Felten PO Patrologiam et patristicam Fechttrup PE Propaedeuticam theologiae philosophicam Englert PE Apologeticam catholicam idem	h. XI Processum civilem ordinarium quinquies Endemann PO Ius gentium quater Hüffer PO Institutiones iuris Romani quinquies Zitelmann PO Ius hereditarium Romanum quater Baron PO
h. XII Novi Testamenti thelogiam quinquies Grafe PO Ignatii epistolas Bratke PE Canonem Novi Testamenti et Isagogen Novi Testamenti Meyer Lic.	h. XII Historiae ecclesiasticae p. III Langen PO Antiquitates bibl. bis, Psalmos quater Kaulen PO Encyclopaediam theologiae Fechttrup PE Exercitationes homileticas Kellner PO Seminarii theol. exercit. ad V. T. pertinentes bis Kaulen PO Seminarii exercitationes ad thelogiam moralem spectantes Kirschkamp PO Exercitationes Novi Testamenti exerceticas Felten PO	h. XII Processum concursus bis Endemann PO Processus civiles extraordinarios semel Endemann PO Ius publicum Germaniae quinquies Hüffer PO Encyclopaediam et methodologiam quater Baron PO Selecta iuris poenalis capita semel Landsberg PE Pandectarum part. II quater Landsberg PE Ius Borussicum bis Hübner PE

Clinicum
Trend
Demon

Clinicum

Clinicum

Cursum
Fritsc
De morbi
De morbi
Schult
Clinicum
syphilit
Cursum la
bis Bu
Pathologi
Diagnosti
Polielinici
necke

Chemiam
De oculi m
PO
Cursum o
PO
Cursus fas
Polielinici
De infant
Diagnosti
De morbi
PE
Diagnosti

MEDICAE	PHILOSOPHICAE
h. X Clinicum et policlinicum chirurgicum quinquies Trendelenburg PO Demonstrationes policlinicas Eigenbrodt Dr.	h. X Philologiae encyclopaediam quater Vsener PO Chemiam organicam quinquies Kekulé PO Exerc. practicas in instituto mineral. ad h. i bis Laspeyres PO Grammaticam linguae Goticae ter Wilmanns PO Palaeontologiam cum exercitationibus quater Schlueter PO Grammaticen linguae Anglicae antiquae ter Trautmann PO Monumenta Troiana Loeschcke PO Oeconomiae publicae p. spec. Dietzel PO Seminarium mathematicum Kortum PO Calculus differentialem et integralem Kortum PO Heliand carmen ter Franck PE Chemiam alimentorum Klinger PE Selecta ornithologiae capita semel Koenig Prof. Historiam medii aevi a. 1096—1268 bis Meister Dr.
h. X³/₄ Clinicum medicum quotidie Schultze PO	
h. XI Clinicum medicum quotidie Schultze PO	h. XI Horatium ter Buecheler PO Theoriam integralium definitorum quater Lipschitz PO Seminarium mathematicum bis Lipschitz PO Artifices saecul. XV et XVI ter Iusti PO Botanicae generalem quinquies Strasburger PO De plantarum impollinatione semel Strasburger PO Seminarium historicum Menzel PO Antiquissima linguae francogallicae monumenta Foerster PO Seminarium neolatinum idem Monumenta Troiana Loeschcke PO Plantarum et cometarum orbitas exactas Kuestner PO Corporum caelestium spectri analysis Kuestner PO Seminarii germanici exercitationes Litzmann PE Historiam litterarum theodiscarum recentiorum Berger Dr.
h. XII Cursum operationum obstetriciarum quater Fritsch PO De morbis organorum digestionis Schultze PO De morbis sanguinis et mutationis materiae Schultze PO Clinicum et policlinicum morborum cutis et syphiliticum bis Doutrelepont PO Cursum laryngoscopiae et rhinoscopiae habebit bis Burger Dr. Pathologiam clinicam generalem Bohland Dr. Diagnosticen physicam Bohland Dr. Policlinicum odontologicum quotidie Boen- necken Dr.	h. XII Inscriptiones latinas semel Buecheler PO Seminarium historicum semel Menzel PO Phoneticae francogallicae Foerster PO Seminarium neolatinum idem Zoologiae et anatomiae comparatae partem generalem bis Ludwig PO Explicat. musei archaeologici Loeschcke PO Historiam annorum 1813—1815 semel Koser PO Physicen experimentalem Kayser PO Seminarii germanici exercitationes Litzmann PE Historiam philosophiae a Kantio usque ad Hegelium Martius PE Historiam Graeciae et Orientis ab Alexandro ad Augustum Wie- demann PE Determinationes absolutas Deichmueller Prof.
h. II Chemiam physiologicam Pflueger PO De oculi morbis interioribus semel Saemisch PO Cursum ophthalmoscopicum semel Saemisch PO Cursus fascias applicandi bis de Mosengeil PE Policlinicum otiatricum Walb PE De infantium morbis Ungar PE Diagnosticen chemicam bis Leo PE De morbis cognoscendis chirurgicis bis Witzel PE Diagnosticen electricam Schmidt Dr.	h. II Exercitationes botanicas microscopicas ad h. iv bis Strasburger PO Artem delineandi et fingendi bis Kueppers Prof.

THEOLOGICAE		IVRIDICAE
EVANGELICAE	CATHOLICAE	
h. III Seminarium catecheticum Sachsse PO		
h. IV Seminarium catecheticum Sachsse PO		
h. V et VI Seminarium homileticum Sachsse PO	h. V Exercitationes catecheticas Kellner PO Exercitationes historiae ecclesiasticae Schroers PO Seminarium exercitationes ad theolo- giam moralem spectantes Kirsch- kamp PO Exercitationes dogmaticas Rappen- hoener PO Exercitationes Novi Testamenti exe- geticas Felten PO De legibus et institutionibus Imperii Germanici socialibus, sub ratione apologetica Englert PE	h. V Gai Institutiones semel Krueger PO Ius bonorum ecclesiasticorum bis Huffer PO Fontes iuris Germanici semel Loersch PO Exercitationes exegeticas bis Zitel- mann PO Practicum iuris civilis semel Baron PO Exercitationes iuris publici semel Sartorius Dr. Gai Institutiones semel Krueger PO
	h. VI Exercitationes historiae ecclesiasticae Schroers PO Exercitationes dogmaticas Rappen- hoener PO	h. VI Fontes iuris Germanici semel Loersch PO Exercitationes exegeticas bis Zitel- mann PO Practicum iuris civilis semel Baron PO Exercitationes iuris publici semel Sar- torius Dr.

Chemiam
Cursum o
PO
Pharma
Binz
Psychiat
Clinicum
De gym
geil P
Colloqui
Cursum
tidie B
Repetitor
tuet P

Cursum
gicae
De morbo
Cursum
Polielinic
De morbo
Diagnost
De ossiu
Eigen
Cursus a
thologi

Patholog
Cursum
gicae
Chirurgia
burg
Anatomia
Colloqui
De morbo
Exercitat
PE
Anatomia
nalis T
De morbo
Dr.
Cursum
Symptom

Gynaeco
Cursum
Tren
Diagnost
De meth
Bacteriol

ORDINE DISCRIPTAE

MEDICAE	PHILOSOPHICAE
h. III	h. III
Chemiam physiologicam Pflueger PO	Exercitationes palaeographicas bis Menzel PO
Cursum ophthalmoscopicum semel Saemisch PO	Chronologiam Rom. et medii aevi bis Menzel PO
Pharmacologiam una cum Formulari quater Binz PO	Bruennowii chrestomathiam bis Prym PO
Psychiatriam forensem Pelman PO	Linguae Syriacae elementa ter Prym PO
Clinicum psychiatricum Pelman PO	Exercitationes physicas I Kayser PO
De gymnastica et depsetica semel de Mosen-geil PE	Excursionibus botanicis Schimper PE
Colloquium pharmacologicum Dreser Prof.	Pharmaciam Klinger PE
Cursum operationum dentium ad h. iv quotidie Boennecken Dr.	Chemiam analyticam Kiinger PE
Repetitorium artis obstetriciae practicae instituet Pletzer Dr.	Palaeontologiae p. I Pohlig PE
	Artem delineandi et fingendi bis Kueppers Prof.
	Iconographiam Graecorum et Romanorum eorumque in amietu componendo artem Kueppers Prof.
h. IV	h. IV
Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae bis Koester PO	Zoologiae et anatomiae comparatae partem generalem quater Ludwig PO
De morbo syphilitico semel Dautrelepont PO	De scriptoribus Anglicis saec. XIX bis Trautmann PO
Cursum laryngoscopiae bis Leo PE	Seminarii Orientalis exercitationes bis Prym PO
Policlinicum medicum ter Leo PE	Geologiam specialem Pohlig PE
De morbis uteri Krukenberg Prof.	Descendentiae doctrinam idem
Diagnosticen physicam Bohland Dr.	Geographiam Europae meridionalis Philippson Dr.
De ossium et articularum morbis chirurgicis Eigenbrodt Dr.	Latine et graece scribendi exercitationes Brinkmann Dr.
Cursum ad introductionem in histologiam pathologicam Jores Dr.	Elementa linguae arabicae Nix Dr.
h. V	h. V
Pathologiam generalem semel Koester PO	Chemiae organicae capita selecta semel Kekulé PO
Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae bis Koester PO	Historiam Europae a. 1555—1660 Ritter PO
Chirurgiae capita selecta semel Trendelenburg PO	Proseminarium theodiscum semel Wilmanns PO
Anatomiam topographicam ter Nussbaum PE	Colloquium de commentationibus ad chemiam organicam spec. semel Anschuetz PE
Colloquium hygienicum Finkler PE	Plantas venenosas Schimper PE
De morbis narium et faucium Walb PE	Repetitorium botanicae pharmaceuticae Schimper PE
Exercitationes practicas vaccinationis Ungar PE	Seminarium theodiscum semel Franck PE
Anatomiam et physiolog. cerebri et med. spinalis Thomsen Dr.	Geologiam generalem Pohlig PE
De morbis dentium et oris bis Boennecken Dr.	Descendentiae doctrinam idem
Cursum bacteriologicum ad h. vii Kruse Dr.	Plantarum phanerogamarum systema Schenck Dr.
Symptomatologiam clinicam Schmidt Dr.	De vegetatione tropica idem
	Geographiam animalium Voigt Dr.
	Exercitationes animalium determinandorum semel idem
	De synthesis corporum organicorum semel Bredt Dr.
	Latine et graece scribendi exercitationes Brinkmann Dr.
	Elementa linguae assyriacae Nix Dr.
h. VI	h. VI
Gynaecologiae capita semel Fritsch PO	Exercitationes ad historiam artis pertinentes semel Iusti PO
Cursum operationum chirurgicarum quotidie Trendelenburg PO et Eigenbrodt Dr.	Colloquium de zoolog. et anatom. comp. semel Ludwig PO
Diagnosticen physicam Bohland Dr.	Seminarium oeconomicum Dietzel PO
De methodis hygienicis Kruse Dr.	Seminarium theodiscum semel Franck PE
Bacteriologiam Kruse Dr.	Plantas mirabiles horti academici semel Noll Dr.

SCHOLAE HORARVM

THEOLOGICAE		IVRIDICAE
EVANGELICAE	CATHOLICAE	
h. VI et VII Seminarium ad Vet. Test. spectans Kamphausen PO Exercitationes seminarii systematicas semel Sieffert PO Seminarium ad N. T. spectans semel Grafe PO Seminar. theologic. historic. SellPO Seminarium ad historiam dogmatum spectans semel Ritschl PE		
	h. post. stat. Introductionem technologicam in ar- tem sacram Schroers PO	

ORDI

Cursum
Tren
Clinicu
Osteolo
deck

Exercit
ster
Labora
PO e
Electro
Fuch
De laes
et W
De vac
Medicin
Synopsi
De mon
Dr.
De phy
Cursum
neck
Gonorri
De laes
De mon
Artem
Methodi
Bleith

ORDINE DISCRIPTAE

MEDICAE	PHILOSOPHICAE
	h. VI et VII Seminarii philolog. exercitationes semel Buecheler PO, Vsener PO, Elter PO Seminarium historicum Nissen PO, Ritter PO, Koser PO Seminarium geographicum Rein PO Scripta selecta linguae Anglicae mediae semel Trautmann PO Colloquium physicum semel Kayser PO
h. VII Cursum operationum chirurgicarum quotidie Trendelenburg PO et Eigenbrodt Dr. Clinicum obstetricium Fritsch PO Osteologiam et syndesmologiam ter Schieffer-decker PE	h. VII De synthesis corporum organicorum semel Bredt Dr.
h. post stat. Exercitationes rite obducendi cadavera Koester PO Laboratorium pathologicum quotidie Koester PO et Jores Dr. Electrodiagnosticon et electrotherapiam bis Fuchs PE De laesionibus traumaticis semel Fuchs PE et Witzel PE De vaccinatione Ungar PE Medicinam forensem Ungar PE Synopsis artis obstetriciae Kocks PE De morbis narium et laryngis semel Burger Dr. De physiologia generationis semel Kochs Dr. Cursum odontologiae technicae quotidie Boecknecken Dr. Gonorrhoeae aetiologiam semel Wolters Dr. De laesionibus oculorum semel Peters Dr. De morbis infectiosis Jores Dr. Artem gravidas explorandi Pletzer Dr. Methodices physiologicae cap. selecta semel Bleibtreu Dr.	h. post stat. Scriptores Indicos bis Jacobi PO Exercitationes astronomicas practicas quotidie Kuestner PO Sodalium societatis litterarum disputationes Litzmann PE Organi tractandi exercitationes Wolff PE Harmoniae doctrinam semel Wolff PE Exercitationes in contrapuncto semel Wolff PE Excursiones geognosticas Pohlig PE Linguam Copticam bis Wiedemann PE Capita selecta e Leibnitii scriptis Martius PE Exercitationes psychologicae practicas Martius PE Colloquium mathematicum semel Study PE De animi affectu et appetitu Wolff Prof. Excursiones zoologicas Voigt Dr. Exercitationes embryologicas idem Geologiam ter Rauff Dr. Exercitationes latinas bis Brinkmann Dr. De Socraticis bis idem Linguam Lituanicam ter Solmsen Dr. Textus assyriacos bis Nix Dr.

